

Uj Lap

Taxa postală plătită în numerar
aprobată Dir. Gen. PTT No. 157.

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók köre
HUNGARIA, VII., Erzsébet-körút 9-11.
BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 128 (1275) sz. * Vasárnap, 1936 június 7

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Allamfők találkozása

Királyunk trónralépésének hétfői évfordulója alkalmából az ország ünneplését még messzibb hangzóná teszi az a körülmény, hogy az ünneplésben résztvesz a kisanant más két országának az államfője is. Megérkezett a fővárosba úgy Csehszlovákia köztársasági elnöke, mint Jugoszlávia kormányzó hercege. Mindkettejüket a főváros népe az öröm és a lelkesedés kitörő áradatával fogadta s ebben a vendéglátó jó érzésben bizonyára egylélekkel kíván résztvenni országunk minden népe. A világpolitika minden bonyodalmán túl és azok fölött valami tiszta légkör uszik a magasságokban: az emberiség sorsának isteni elrendelése. És minden népnek része van ebben. Tehát a közös tiszta magasságnak, az isteni rendelés eszményiségének megfelel az, hogy a föld minden rögéből, az egyszerű népek szíve közepéből valami ősi őszönösöggel árad föl a népek közös jószággya és közös jószágra törekvése.

A tiszta magasságok felé vonzódnak mindenütt a tiszta mélységek.

Mikor a mi országunk mostani ünnepnapjait között annak lehetünk tanúi, hogy államfők találkoznak, akkor lehetetlen arra nem gondolnunk, hogy országok legmagasabb helyein álló egyéniségek találkozása ez. Azoké, akik pártviharok fölött állanak, akiknek személyisége az egész államsorsot testesíti meg s akik egyéniségében összegyűl az a földi hatalom, melynek nevében az országok szervezetei törvényt hoznak, kormányoznak, igazgatnak és bíraskodnak. Ugyanennek a földi hatalomnak a magasságában állva, nemcsak országok belső életének az uralkodói, hanem külső viszonyainak is az áttekintői, jövődjének az előrelátói, kiknek hivatásuk felelőssége bizonyos időhöz kötöttséggel és bizonyos térhez való korlátozással nem mérhető. Az államfő hatalma annak az isteni elrendelésnek egyrésze, mely az emberiség közös sorsát rejti magában. Ott van tehát ennek a hatalomnak a helye abban az erkölcsi magaslatban, mely megfelel az emberiség közös jószággyainak és közös jószágra törekvéseinek.

Végtelen nagyságu meglátás van abban a keresztény tanításban: „Nincsen hatalom, hacsak nem Istentől való”. A világpolitika napi és időleges bonyodalmaival s a zavarba jutott népek ellenfelet vitathatják ugyan, hogy földi érdekcsoportosulásoktól függenek a hatalmak, s ezek szerint kell igazodniuk és a népek sorsával rendelkezniük. Ez mind csak látszat. Végsősorban minden érdekcsoportosulás fölött ott van a végtelen élet kényszere, s e fölött pedig ott van a minden életnek Urának az akarata, szándéka és célja, mely folyton tökéletesebb jószágú emberiséget akar. Ami szembenálló erők zavarják ezt a jószág felé haladó kifejlődést, azok a gyarlóságok és tökéletlenségek is arra való, hogy fölggyűjtsék, s még több maga-kifejtésre serkenítsék a jószághajlamokat. A rossznak is így kell a jó kihívójává, sarkantyuzójává, végeredményben a még több jó okozójává lennie.

Ebben a szinte transzcendentális légkörben találja meg az államfők hatalma a maga igazi fényét és ragyogását. Mikor a mi mostani ünnepnapjainkon országunk minden népének az öröme fogja körül az államfők találkozásait, ez az öröm valami ilyent mond: „Ime együtt vannak, akik Isten rendeltetéséből állnak fölöttünk a hatalomban. Adjon Isten nekik erőt, tiszta látást, hogy népeik életéből kiküszöbölhessék a jószág akadályait, s népeiket az emberiség közös jószágának az eszménye felé vezethessék!”

AZ ÚJ PÜSPÖK

Írta: P. Trefán Leonárd

Akkor is új püspököt vártunk.

Pünkösdi várakozás feszültségével volt tele a lelkünk. A Szentlélek mindig dolgozik az emberben. Magasra emeli bennünk a készülést, szeretetet és vágyakozás szárnyait. Emel magasra, hogy a szárnyalás lendületével vigyen szédítő magasságok fölé De jól van ez így. Inkább magasságokban lebegni, mint alacsony szintűjétek között felejtkezni.

Az öreg püspök járadt élete nem volt már

VORBUCHNER ADOLF

teherbíró a nagy egyházmegye nehéz feladatai között. Fialat munkacévre volt szükség. Kívánta az élet, a terep és a felelősség. És a Gondviselés csudálatos gondoskodásából megjelent közöttünk az új püspök.

Az új püspök.

Legendás hírek előzték meg érkezését. Az esztergomi szeminárium prefektusából és a komáromi plébánia vezetőjéből a mi egyházmegyénk püspöke lett. A mi új püspökünk. Bársonyvirágos lelkü édesanya imádsága kísérte minden útján. Szentlélek Isten örködött fölötte, mert a malasztos élet tavaszos virágzásnak indult, amerre csak járt. Föltétlen hatalmat adott neki az Ur a lelkek fölött. Lebilincselő hatás érzett hangjából, imádságából, élete példájából. Vonzóereje Krisztus volt a Tabernákulumban. Nagyon sokan az új püspököt látták legelőször igazi oltáriszentségi elmélyedésben. Soha azelőtt ilyen adorációt! Kezdtük a lélekélet és lélekboldogság útjait megtalálni. Gyermeklelkű a gyermek isteni értékére terelte a figyelmet. Az Evangélium krisztusi értékelése szerint közbecsülés tárgya lett a gyermek. Isteni

fémjelzésű drágaság. Működésének ez volt irányvonal. Családapák és családanyák életének így adott gondolkozó tartalmat. Szép tiszta templomok és Tabernákulumok keletkeztek. Szép tiszta lelkek nevelődtek. Krisztus kilépett az életbe. És folyton újult a földünk arculatja. Az új püspök a gyermekek és szentek eredetiségével, előkelő emberek jószágával, isteni Szív szeretetével rajzolta a vonásokat. Avértanúk hősiessé türelmével és alázatosságával mintázza a ma embert. Közben eltelt majdnem negyven esztendő... Egy ember egész élete. Emberöltönek is nevezik. Sok idő. Aki csak egyszer is érintkezett vele, az nyert lélekben valamit tőle. Pedig nagyon sok emberrel találkozott. És üresen senkit sem bocsátott el. Gazdag volt. Sokat adott. Hogyan is lehetett olyan sokat adni... Nem csoda, ha elfáradott. Öreg lett. Nem a munkától és az időtől, hanem a püspöksüveg terhétől.

Negyven esztendő után most ismét új püspököt várunk. Nem lehet csudálkozni, ha az öreg püspök pihenésre vágyik. A sokoldalú fontos apostoli munka járaszt és kimerít. Fáradt testnek Isten adja a nyugalmat. És a lelekszárnyalás lendületének is Krisztus adja a malasztos segítséget.

Várjuk az új püspököt. A fiatal.

Sokan, sokszren, sokat imádkoztunk. Mint ha most is pünkösdvárás lélekfeszülései között éltünk volna. Csudát vártunk. Tüzes nyelv enim qui seipsum commendat ille probatus est, sed, quem Deus commendat... Isten küldi az új püspököt. Homlokán fénylik a kiválasztottság krisztusi csókja. Apostoli hivatás tüze lángol püspöki egyéniségéből. Várjuk a főpapot, qui inventus est justus. Azt mondják az új püspökről, hogy okosan mérlegelő, higgadt és bölcs ember. Nemcsak jó szíve van, hanem nagy szíve is. A hivatalos Egyház remekelt a választásban. A Gondviselés jószágos és bölcs volt az intézésben. Deo gratias! Nehéz időkben sokat várunk tőle és várhatunk az Isten emberétől. Szívét, lelkét hozza a nyájért. Százszereket javára a kifejecesedett munkaszeretetet és jóakarati isteni ajándékát. Céltudatos szellemét, férfias akarások tiszta és önzetlen lelkületét.

Az öreg püspök nyomdokaiba lépni nehéz feladat. Minden erőket próbára tevő vállalkozás. Negyvenéves mult munkáját kell folytatni. Kitaposott ösvényre lépni, mely az evangéliumos ember tövise, éleskavicsos országútja. Talán nem is terem soha virágot...

De mégis! Sokszren álljuk körül a püspökszentelés tömjénillatos oltárát. Bizó imádságunk virágokat termel. És telehintjük velük az új püspök apostoli útját.

Ad multos annos!

Püspökszentelés az albaiuliai római katolikus Székesegyházban

Irta: Dr Bitay Árpád*

120 évvel ezelőtt, 1816 nyarán, Kazinczy Ferenc látogatta meg mélyseges áhitattal a nagymúltú, nagy emlékeket őrző Alba-Iulia-i római katolikus székesegyházat. Kegyeletes lelekkel fereste fel — Cseresznyés András kanonok vezetésével — a Hunyadi-sirokat; kuttatta Martinuzzi, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György sírhelyét. Szomorúan jegyezte meg, hogy a tőle olyan nagyrabecsült Martinuzzi-nak nincs síremléke, míg a történelmileg mellette eltörpülő Izabella és János Zsigmond „kevelykednek márványaikban.”

A középkor Istent kereső áhitatának, valóságos alkotmányosságának erről a kőbe vésett megkapó époszáról ezt a rövid, velős véleményt mondja ki: „Szegény, de nagy, méltóságos”.

A híres Bathyanéum alapos megtekintése után még egyszer felkereste a „szegény, de nagy, méltóságos” székesegyházat, hogy búcsúzóul még egyszer körülhordozza benne a tekintetét: „Még egyszer betérek a templomba, megállék az általam forrón tisztelt Martinuzzi hamvain s áldást mondtam rájuk: s órámat szerenás gyűrűmet fellevelem a Hunyadi sírkövére, hogy megszentelve mehessenek által maradékimra... Isten hozzád, szent hely! mondtam magamban, midőn végpillanatot veték a templomra”.

Ez a templom most, a június 7-iki püspökszentelés alkalmából, az érdeklődés, a közfigyelem homlokterébe került. Talán az időmegülte ősi kővek is érdeklődve néznek majd a magaslatos eseményre, mert ilyen századok óta nem láttak. Sőt az sem lehetetlen, hogy sohasem láttak. Azt ugyanis biztosan tudjuk, hogy az utóbbi 220 év alatt, amióta az ősi székesegyház újra a katolikusoké lett, nem volt a falai közt püspökszentelés. Természetes, hogy nem volt azalatt a másfél évszázad alatt sem, amíg a protestánsok kezében volt a templom (1565—1716). Azt megelőzőleg, a tágabb értelemben vett középkori püspökök közül sem tudjuk egyetlen egyről sem biztosan, hitelesen, hogy itt, székesegyházuk falai közt szenteltették volna magukat püspökké. Míg az utóbbi 220 év püspökeiről tudjuk, hogy mikor és hol (Bécs, Pozsony, Kalocsa, stb.) folyt le püspökké szentelésük, addig a középkoriak közül csak egyről találunk erre nézve hiteles feljegyzést, pontosabb adatot: Szécsy Domokosról (1357—1368). Őt 1357 tavaszán Du Colombier Péter ostiai és velletri bíboros-püspök szentelte áldozó-pappá s azután püspökké, még pedig Dél-Franciaországban, a „Provence daltelt mezőin”, a Miaszonyunkról nevezett (Notre Dame des Doms) gyönyörű avignoni székesegyházban.

Ezért mondhatjuk ritka történelmi eseménynek most jun. 7-én végbemenő püspökszentelést.

Főpásztorunk, Mailáth Gusztáv Károly gr. ónagyméltósága már negyvenedik éve — vagyis immár összes tartóssabban főpásztorokodó elődeit túlhaladva — hordozza a püspöki méltóság apostoli dicséjét és terhét. „Grande mortali aevi spatium” — nagy idő a halandó ember életben, mondhatjuk méltán a római íróval. A negyvtizedes önfeláldozó szakadaftan munka, fáradság és gond kimerítette a Főpásztor testi erőt. Ezért állította mellé a Szentselek egykori diákját és lelki fiát, nagyméltóságú és főtisztelendő Vorbuchner Adolfot, Sibiu apát-plébánosát segédpüspökkül s majdan utódul, megadva neki a tinnini püspökség történelmi címét.

Tinnin (horvátul Knin) a mai Dalmáciában. Sebenicótól északra fekszik, a Kerka folyó völgyében. Az 1000-ik év körül itt volt az akkori Horvátország fővárosa. A püspökség 1050 tájt keletkezett s a tinnini püspök volt, mint „episcopus croaticus” az akkori horvát királyság kancellárja. A XV. sz. eleje (Zsigmond német-római császár és magyar király) óta a magyar királyok nevezték ki, illetőleg mutatták be a pápának kinevezésre a tinnini püspököket. A török hódítás megszüntette ezt a püspökséget, s a török kiűzése után sem

* Részletek a szerzőnek az ünnepi alkalomra kiadott füzetéből.

állították vissza, hanem — az u. n. in partibus infidelium püspökségek módjára — címét adományozták.

Érdekes lesz megemlítenünk, hogy a

A Székesegyház rövid története

A püspökség alapításával kapcsolatosan indul meg székesegyházunk története. A püspökség alapítását többnyire Szt István királynak tulajdonítják. Némelyek Szt. Lászlónak. A Székesegyház köveit és építéstörténetét legjobban ismerteti néhai Möller István, a kiváló műépítész és restaurátor. Szerinte az északi keresztahajó némely része, a déli mellékahajóban egy kerek keresztelő kápolnának máig fennmaradt nyomai s több faragott oszlop, díszítő elem a Szt István korában emelt ókeresztény stílusú kisebb templom maradványa. Azután Szt. László építette át félköríves stílusban, két mellék- és egy keresztahajóval, két nyugati és egy központi kupolás toronnyal. Ebből a templomból maradt ránk — szerinte — a keresztahajó, a szentély első négyzete, négy erős pillér (pilaster) a fő- és a keresztahajó metszési négyzetében, s a hajdani rajtuk nyugodott középponti kupolás toronynak a padlásán még máig is látható tekintélyes maradványai.

Ezt a templomot a tatárpusztítás dúlta, égette fel. Az olasz Rogerius oradeai kanonok látta s elhorzadva írta le ennek a templomnak a szörnyű tatárpusztítástól véres, üszkös falait. A IV. Béla korában történt újra-építéskor nem állították helyre a középponti kupolás tornyot. Az újra-építés jellege, átmeneti csúcsos boltozása arra mutat, hogy az akkori idők egyik híres francia építőmestere, Villars de Honne-court, vagy az ő iskolájából kikerült valamelyik mester is dolgozott rajta. Talán még be sem fejezték teljesen az újraépítés munkáját, mikor 1277 elején, nagyhőjt második vasárnapján, újra szörnyű pusztulás zúdult a templomra. Az akkor még katolikus szászok az akkori Vizakna vidékéről éppen a nagymise alatt törnek rá, égetik és dúlják fel, megölve benne (s a fentebb jelzett három középkori zárdatemplomban) valami 2000 embert. E pusztítás és dúlás abból a hosszas és nagyon elfajult viszálykodásból robbant ki, amely az egyházi adók miatt a fizetni nem akaró, állítólagos mentességeire hivatkozó szászok s a püspökség között dúlt s amelynek során az említett vidék egyik vezető embere életét is vesztette. Fia vezette mgtorlásul a pusztítás munkáját.

A helyreállítás, az ujjaépítés nagy terhe az akkori püspök vállaira szakadt. A kőműves- és az ácsmunka végzésére kötött két latin szerződés (1287 és 1291-ből ránk maradt eredetiben). Némelyek szerint akkor hosszabbodott meg kelet felé s kapott östözgü, szép, gólikus záródást az eredetileg rövidebb és félkörívesen záródó keleti (most szentély) rész. Mások szerint ezt a szép gólikus toldást Hunyadi Jánosnak köszönhetjük, aki a nyugati, díszes főkaput is csináltatta, ugyancsak csúcsos (gólikus) stílusban s a két nyugati torony közé egy szép nyitott erdélyt huzatott, ahonnan az akkori városra szép kilátás nyílt. (Az erkélyt Sorger püspök alatt háromszögű oromfallal zárták el s erre négy szobrot helyeztek, ugy 200 évvel ezelőtt). A keleti, csúcsos stílusban meghosszabbított szentélyrészt a XVIII. sz. közepén alapjából újraépítették. Szécsy András püspök az északi keresztahajórészhez nyugat felől egy

Székesegyházunkban nyugvó, Kazinczytói annyira tisztelt Martinuzzi (másképpen Fráter György, vagy Utyesenovics György) a tinnini egyházmegye szülőtte volt, mert hiszen ő az említett Kerka folyó partján, Knin közelében emelkedő, vadregényes szépségű Kamicsac szikla-várában született (1482). De ez egyházmegyénknek nem az egyetlen, esetleges kapcsolata a tinninivel. 220 évvel ezelőtt a III. Károly visszaállította egyházmegyénk első püspökét, Csikkarczfalvi Mártonfi Györgyöt az esztergomi érsek az egri és tinnini püspök segédkezesével szentelte püspökké. 210 évvel ezelőtt pedig éppen a tinnini c. püspök, Sorger Gergely egri kanonok és segédpüspök lett egyházmegyénk főpásztor.

kápolnát, kápolnaszerű bővítést csatolt s oda is temetkezett (a XIV. század elején). Ennek a falát Várday Ferenc püspök észak felé egy méternivel kibébb rakatta (a XVI. sz. elején). A templom északi oldalán az említett Szécsy-Várday-féle toldáshoz csatlakozik a Lázói (vagy Lászlai)-féle kápolna, amelyet a XVI. sz. elején (Várday említett bővítését egy évtizeddel megelőzve) Lászlai János (1448—1523) főesperes-kanonok építtetett (vagy mások szerint csak ujjaépíttetett) s gyönyörű renaissance-díszítéssel ékesített fel. Ezen keresztül vezet be a Székesegyházba az u. n. északi bejáró. (A déli oldalon látható ritka szép stílusú 2 kapu be van falazva). Lászlai a bejáró fölé helyezte Geréb László püspöknek két angyal tartotta címerét, ettől jobbra és balra az akkori pápa, II. Gyula és Mátyás király címerét. Ezenkívül még egy egész csomó kőből faragott címer rakatott fel a kápolna homlok- és oldalfalaira, magyar, olasz, lengyel stb. stílusban, úgyhogy délkeleti Európának ez volt a legnagyobb címergyűjteménye. A címerek nagy részének már csak a helyét jelzik a csatorna alatti látható lyukak. A címerek jövevények, vagy a kápolnát megajándékozóknak a címerei voltak. Ez a kápolna „a legfontosabb erdélyi korrenaissance alkotás. Felső olasz, közelebbről lombard jellegű építmény, amely azonban, mint az ornamentális és figurális részeknek az olasz formáktól eltérő alakítása és a helyellközeli kiütkező gólikus maradványok bizonyítják, feltétlenül helyi munka”. (Balogh Jolán dr.: A renaissance építészet Erdélyben).

Lászlai (Lázói, Lazozinus) Kassa vidékén született s Rómában halt meg, mint a Szent Péter templom magyar gyóntatója. 75 éves korában, 1523 nyarán. Sírköve ma is látható az egyik római templom padlójába illesztve. Érdekes, vonzó alakja annak a humanista körnek, amely 1500 tájt Székesegyházunk mellett élt és alkotott. Társai: az említett Geréb László püspök, Mátyás királynak (anyáról) első unokatestvére (1447—1502). Olaszországban tanult, ahol megismerkedett a híres Vespasiano Biffeci-vel Bonfini elismeréssel emlegeti műveltségét és szónoki készségét. Geréb püspök rokona Megyericsi János (1470—1517) kanonok is jeles tagja volt e humanista körnek. Ő a daciai felirattan megalapítója. Ő gyűjtötte először a daciai római feliratokat, s határozta meg Sarmisegetusa fekvését s a budai magyar királyi udvarban tartózkodó és író Bonfininek Ardealból daciai feliratos emlékeket küldözgetett fel. Mommsen is tud érdekes egyéniségéről és alapvető munkásságáról, de tévesen ardeali szásnak veszi. Lászlai és Megyericsi kanonok-társa volt az olnützi származású Taurinus István (eredeti nevén: Stieröschel), aki Bakócz Tamást elkísérte Rómába, a pápaválasztásra (amikor Bakócz pápajelöltisége is felmerült). Bakócz kérésére több, mint 2000 hexameteres époszt írt a Dózsa-féle parasztlázadásról. Várday püspök s valamivel később Verancsics nagyprépost is ebbe a humanista körbe tartozik.

Lászlai megnyerő alakja azzal is kiválék, hogy 1483-ban elzarándokolt a Szentföldre. Jeruzsálemből a Sinai-félszigeten át Egyiptomba ment, ahol rövid fogságot is szenvedett. Kiszabadulva visszatértette az egyiptomi szultán testőrségének pár hitehagyott magyar tagját a keresztény vallásra. Így tért vissza Székesegyházunkba s csatolta hozzá az említett nagy művészi értéket; a róal elnevezett renaissance-kápolnát. Jeruzsálemből két híres német zarándokkal utazott Egyiptom felé. Ezek: az ulmi domokosrendi szerzetes, Fabri (eredetileg Schmid) Felix s Breidenbach Bernát mainzi kanonok. Utleírásukban rokonszenves vonzó módon emlegetik a mi Lászlainkat. Kápolnáját befejezve, szíve sugallatának engedve az Örök Városba költözött s ott is halt meg. Ime egy hálás történelmi regénytéma!

**Miseruhák, pluvialek, kelyhek,
zászlók, cingulusok, gallérok,
reverendák stb.**

legelőnyösebb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Budapesti, IV. Váci-utca 41 sz.

Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44.

73 éves cég.

De nemcsak ilyen lelkületű, Megyericsei, Lászlai-féle emberek jártak Székelyházunk kövei között. 1601-ben egy vandál módra pusztító, égető, rabló zsoldos sereg rohanta meg. Elvetemültségükben még a régi püspökök, főurak, köztük a Hunyadiak síjait is felfeszegték, kirabolták, hamvaikat szétszórták. Két év múlva, amikor Székely Mózes és Bethlen Gábor Basta katonaságát akarta kiostromolni a várból, újra leégett, rémesen elpusztult a Székelyház. Szamosközi (1565—1612), a jeles humanista műveltségű magyar történetíró még hónapok múlva is arról panaszkodik, hogy a leégett, tetőnélküli, ajtóitól megfosztott templomba szörnyűség bemenni s szörnyűség nézni, hogy áztatja, pusztítja az eső a még megmaradt káptalani levéltárat, amelybe a török pusztítás elől a csanádi s az aradi káptalan levéltárat is áthozták volt.

1658 őszén, a II. Rákóczi György-féle lengyelországi hadjárat miatt bosszus szultán büntető hadai zudultak rá a Székelyházra, szétrombolva Bethlen Gábor és I. Rákóczi Györgynek egy-egy mellékhajójában levő díszes márvány síremlékét. (A Rákóczi-féle szétdult mauzóleum fekete márvány-anyagából a katolikus megújulás első püspöke, a már említett Mártonfi György, 4 díszes oltárt állíttatott fel).

1661-ben újra török-tatár hadak dúltak a Székelyházban.

E dúlások közben még istállóknak is használták a gyönyörű templomot a pogány fosztogatók. 1758-ban és 1849-ben is leégette a templom teteje. A helyreállítás, restauráció munkájában kitűntek: Viscontti és Brill olasz mérnök-tisztek (a Habsburgok seregében) a XVIII. sz. elején. (Sirkövek a Széchy-Várday féle kápolna északi és nyugati falában látható). Haynald püspök bécsi mérnökökkel végeztetett költséges helyreállítási munkálatokat. 1904-ben Mailáth püspök saját költségén indult meg a nagyszabású helyreállítási munka. De mivel egy ember anyagi ereje erre elégtelen volna s a Székelyház művészi és történelmi értéke is természetessé tette, a Műemlékek Országos Bizottsága folytatta e munkát a kiváló Möller István vezetése alatt. A világháború, majd az azt követő nagy gazdasági válság miatt már évek óta szünetelnek a munkálatok, miután a Iorga Miklós közbenjárására a Comisiunea Monumentelor Istorice támogatásával végzett utolsó, kisebbarányú munkálatok is befejeződtek.

Iorga rövidre fogott ítélete így hangzik a Székelyházról: „L'église de l'évêque est un magnifique édifice...” (a püspöki templom, Székelyház egyszerű épület). Vagyis teljesen megerősíti a Kazinczyt! (N. Iorga: Guide historique de la Roumanie. Partie descriptive. Paris—Bucarest 1928, p. 22).

Cellofán-léggömb sikertelen sztratoszféra repülése.

A filadelfiai Franklin tudományintézet megkísérelte, hogy egy cellofánból készült léggömböt felengedjen a sztratoszférába. A léggömb gondolájába mérőeszközöket erősítettek. Nem ért el azonban a léggömb még 10 ezer méter magasságot sem, amikor kipukkadt és a tengerbe zuhant.

AZ UTCA EGÉSZ SZENNYÉT...

hozzák be a legyek otthonába. Beszennyeznek és megfertőznek mindent, miáltal egészségét veszélyeztetik. Az orvosok a legyeket a legveszedelmesebb betegséghordozók közé sorolják, ezért kiirtásuk a higiena egyik legfőbb parancsolata. FLYTOX finoman permetezve gyorsan és biztosan irtja a legyeket.

A király fogadta Pál régens herceget és Benes köztársasági elnököt

Benes Eduard dr, csehszlovák köztársasági elnök pénteken délután 16 óra 20 perckor érkezett Romániába, a halmei állomásra, Krofta külügyminiszterrel és számos magasrangú tisztviselővel. Az elnököt Antonescu pénzügyminiszter és Jean Seba cseh követ várta. Különvontal nyomban elindultak Satumare felé, melynek pályaudvarán fényes fogadtatást rendeztek a hatóságok. Oradea este 8 órakor érkezett Benes vonata. A pályaudvaron Frentiu gör. kath. püspök, a tiszlikar Ilcuşu tábornok vezetése alatt, az összes hatóságok és iskolák várták. Bleda polgármester kenyert és söt nyújtott át, majd bemutatották Benesnek Frentiu püspököt, a tábornokot, a prefectust s a notabilitásokat. A beszélgetés franciául folyt. Tizen-négy perc után Benes folytatta útját Bucuresti felé.

Benes és Pál régensherceg fogadtatása.

Bucuresti. Saját tud. Pál, régensherceg hét vagonból álló különvonaton éjjel 21 óra 13 perckor érkezett a jimboliai határállomáshoz. Franasovici miniszter és Kassidolák bucaresti jugoszláv követ fogadták a határon.

Bucuresti. Saját tud. A csehszlovák és jugoszláv államfők érkezésére a mogosiaai pályaudvar — melyet ez alkalomra valóságos újjá építettek — ünnepi díszbe öltözött.

Tizenegy órakor megérkezett a pályaudvarra Károly király és Titulescu külügyminiszter, hogy a magas vendégeket személyesen fogadják. Az állomás épületét szigorú rendőrgyűrű vette körül, oda senkit sem engedtek be.

Valamivel 11 óra után futott be a pályaudvarra az a vonat, mellyel Pál jugoszláv kor-

mányzóherceg és kísérete érkezett. Őfelséget nagy örömmel és szívéllyességgel üdvözölte a jugoszláv államfőt. A kölcsönös üdvözlések után rövid csapatszemele következett, majd rövid idő után befutott Benes, csehszlovák köztársasági elnök vonata. Benes és Károly király találkozására hasonlóan bensőséges és szívéllyes volt.

Az uralkodó és a magas külföldi vendégeket ezután gépkocsikon elindultak a királyi palota felé. Az útvonal két oldalát végig sűrű rendőrkordon zárta el.

A palota előtt felállított tribün, melyen csak meghívottak foglalhattak helyet, már 11 óra előtt megtelt. Déltájban érkezett a menet a királyi palota elé. Az uralkodó és a külföldi államfők s a diplomaták elhelyezkedtek a királyi tribünön s 12 órakor megkezdődött a csapattestek díszfelvonulása, mely színes, pompás képet nyújtott. A felvonulás délután fél 2 órakor ért véget.

A király kézírata.

Károly király kéziratát közli az „Universul” a következő kliširozott szöveggel:

A kisantant államfőinek látogatása kellemes alkalom arra, hogy ismétellen kifejezésre juttassuk az országaink közötti szolidaritást s hogy az egész ország, velem együtt, örömmel fogadja és szíve egész melegével üdvözli Románia vendégeit.

Felvétel internátusba. Az Irgalmas Nővérek vezetése alatt álló, alba-iuliai nyilvánossági joggal bíró leánygimnáziumba szerény feltételek mellett felvételtnek magyar anyanyelvű növendékek. Tájékoztatót szívesen küld az Igazgatóság.

Epilepsziában szenvedők!

Minden betegségre meg kell a gyógyszert találni. Az Ön szenvedésének gyógymódja a „Donhide” szerben valósul meg, amely Önnek lehetővé teszi, hogy újból felvehesse régebbi foglalkozását, anélkül, hogy a rohamok állandó megismétlődésétől kellene félnie.

Ha a „Donhide” amerikai kezelési módszert alkalmazza, úgy aktivitása folytán újból hasznos tagja lesz az emberi társadalomnak és egyidejűleg visszanyeri fizikai és erkölcsi képességében való hitét, életkedvét, míg az élet, amely Önnek elviselhetetlenné tűnt, ismét örömmel tölti el. A pesszimizmus és erkölcsi levertség helyébe optimizmus és az élet szeretete lép.

„Donhide” kapható a vezérképviseletnél: Császár Ernő gyógyszerár, Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 200 lei utánvétellel küldjük.

Amerika és Anglia már védekeznek az európai aranyvaluta összeomlása ellen

Londonból jelentik: Hír szerint Anglia és az Egyesült Államok kormányai nem formaszerrű, bizalmas megállapodást létesítettek az európai aranyvaluta-csoport összeomlása esetére. A megállapodás értelmében a valutakiegyenlítő alapot használják fel a devizahullámzások csökkentésére, ha a francia frank elhagyja az aranyalapot.

A kíváncsi amerikaiak kifosztották a Queen Mary-t

Newyorkból jelentik: A kikötőben horgonyzó angol óriáshajó, a „Queen Mary” nagyon érdekli az amerikaiakat. A lapok hosszú cikkekben ismertetik a hajó berendezését. A hajó parancsnoka ezért lehetővé tette, hogy a newyorki közönség megtekintse a hajó belsejét. A belépődíjat elég magasán: 5 dollárban állapították meg, de azért 10 ezer számra lepétek el a hajót az érdeklődők. A tömeges látogatásnak különös következménye lett. A hajó személyzete észrevette, hogy a látogatók nem tudnak ellenállni gyűjtőszendélyüknek és minden elmozdítható tárgyat magukkal visznek. Eltűntek a hamutartók, evőeszközök ezüst darabjai, edények és minden tárgy, melyhez hozzáférhettek. A kapitány erre parancsot adott, hogy minden elmozdítható tárgyat zárjanak el. A parancs azonban már későn jött s hajó felszerelésében jelentékeny hiány támadt.

Gyorsvonaton

Írta: Pásztor József

Akkoriban kezdtek emelkedni, amikor kisluk már négyéves volt. A férfinak eszébe jutott, hogy tulajdonképpen a fiát alig ismeri. Oly sok mindent vállalt, hogy alig tölthetett egy felórát naponta a családjával.

A felesége néha meg akarta állítani, hogy egy kicsit csendesedjék le. Álljon meg néhány pillanatra a rettenetes zakatolásban. Úljön le mellé, fogja meg a kezét. Nézzen a szemébe s kérdezze meg tőle, hogy vajon ugy szereti-e még, mint amikor kis, szegényes, kétszobás lakásukba hazavitték, ahol egy darabig csak egymással foglalkoztak.

De azután nagyon hamar elkövetkeztek azok a napok, amikor a szerencse feljük fordult s bő zuhatagban ontotta rájuk áldását. A férfi tehetséges és ügyes volt, szelid, alkalmazkodó és rokonszenves. Az asszony szerette az urát és sokszor vágyott arra, hogy néhány napig együtt maradjon vele és a kislukkal. De ez csak nagyon ritkán történt meg. A férfi akkor is tele volt tervekkel és folyó ügyek szövevényeivel, amelyek minden gondolatát lekötötték és ha akart, sem tudott kiszabadulni a nehéz élet zajlásából, amit magára vállalt.

Egyszer a felesége, amikor az ura az ebédutáni feketéjét otthon itta meg es nem a kávéházban, ahol a hivatalán kívüli megbeszéléseket szokta elvégezni, pár pillanatig figyelte az ura arcát, aztán megszólalt:

— Nem veszed észre, hogy Ferike most mennyire kezd hozzá hasonlítani? Mikor megszületett, sokáig olyan volt, mint én, azután egy-egy arcvonása a tied volt, majd később az arcán feltűnt valami homályosan, ami read emle-

Általános sztrájk fenyegeti Franciaországot

Szédítő iramban terjedő sztrájkmozgalmat a szakszervezetek sem tudják megállítani. — Élelmiszer inségtől fél Párizs népe

Párizsból jelentik: A francia kamara pén-tek délutáni ülésén iktatták be tisztségébe az új elnökséget. A csütörtöki megválasztott két jobboldali alelnök lemondott.

Herriot az elnöki szék elfoglalása után beszédet mondott, melyben a parlament feladatait 3 pontban foglalta össze. Ezek: 1. A köztársaság fennmaradása. 2. Gazdasági újjászervezés. 3. A belső és külső béke fenntartása.

A szocialista és kommunista szervezetek már nem urak a sztrájk felett.

A sztrájkmozgalom egész Franciaországban még mindig szinte szédítő iramban terjed. Attól tartanak, hogy általános sztrájk fog kitörni. Jobboldali körök látnivélik, hogy a szocialista és kommunista szakszervezetek valósággal kilódnak, hogy urrá lehessenek a sztrájkmozgalmon, melyet egyideig talán nem vettek eléggé komolyan. Most már közbe lépésük nehézségekre ütköznek. A sztrájk magától terjed és néhol olyan gyorsan tör ki, hogy a szakszervezeteknek idejük sem jut arra, hogy a munkások követeléseit pontokba foglalják.

Pénteken Párizsban már egyetlen esti lap sem jelent meg. Az „Information” című esti

lapot kinyomatták ugyan, de nem lehetett árusítani. Így meg kellett elégedniük azzal, hogy a lapot legalább az előfizetők egy részéhez el tudták juttatni. A párizsi lapszindikátus pénteken este közölte, hogy szombaton már esetleg biztosítani tudják a lapok kihordását.

A legtöbb filmszínház is bezárta kapuit. Párizs városi tanácsának nagy gondot okoz a főváros élelmiszerellátása, mert egyre több élelmiszerüzem alkalmazottai is megtagadják a munkát.

A sztrájkoló munkások megkísérelték feltartóztatni a vidékről jövő élelmiszerküldeményeket, de a rendőrség ezt megakadályozta. Nagy riadalmat keltett a főváros lakossága körében, hogy a Potin és Damois élelmiszerárúró nagyvállalatok alkalmazottai is abbahagyták a munkát. Az emberek erre hanyatholok rohantak a még nyitvamaradt üzletekbe és valószággal szétkapkodták a felhalmozott készleteket. A konzerveket csaknem mindenünnen széthordták.

Pénteken a legtöbb tejüzem munkásai is sztrájkba léptek. Így a lakosság nagyrésze tej nélkül maradt.

Orosz és spanyol kommunisták szítják a sztrájkmozgalmakat s az ország bolsevizálását

Párizsból jelentik: Szombat délelőtt a sztrájkhelyzet némileg enyhült. Párizsban szombaton reggel már valamennyi lap megjelent, a Hachette lapterjesztő vállalat alkalmazottai azonban még sztrájkolnak s így a vidékre szállítás nem volt lehetséges. A párizsi gépkocsiközlekedést nem lehetett megoldani.

A munkaadók kitarának álláspontjuk mellett és visszautasítják azt a vádat, hogy alaptalanul szakították meg a tárgyalásokat. Rámutatnak arra, hogy sok helyen a magasabb állású alkalmazottakat erőszakkal tartják vissza az irodáktól és műhelyektől.

A helyzet Észak-Franciaországban legsúlyosabb. Az ország középső és nyugati részé-

ben, a nagy kikötőkben, hajógyárakban és a honvédelmi célokat szolgáló iparban teljesen szünetel a munka.

Az „Ami du Peuple” szerint a mozgalmat külföldről érkezők szítják. Párizs kisebb szállodáit és hónapos szobáit ellepték az Oroszországból, Spanyolországból és más államokból érkezett beugrató ügynökök.

Az Action Française című jobboldali lap hitelt érdemlő forrásra hivatkozva azt írja, hogy tizenöt ismert spanyol kommunista izgatón elindult Franciaország felé.

A hazafias irányú lapok általában azt hiszik, hogy Franciaország bolsevizálása már folyamatban van.

keztetett, de mostanában egészen te vagy.

A férfi szórakozottan felelt:

— Igen... Igen...

Az asszony tágranyított szemmel bámult rá.

— Nem veszed észre?

A férfi arcán zavart mosoly suhant át.

— Bocsáss meg... Tudod, hogy mostanában mennyi dolgom van.

— Igen — folytatta az asszony és ebben bizonyára én is hibás vagyok. Én akartam, hogy házuk legyen. Pompás, aranyos villánk azon a gyönyörű lejtőn a hegyek között... Igen, én akartam.

A férfi fáradt pillantással nézett rá.

— És én is.

Az asszony hozzálépett, a vállára eresztette a kezét. A szemébe nézett.

— Sokszor visszanezék a lelkembe s azokra az időkre gondolok, amikor abban a kedves, kicsi, kétszobás lakásban éltünk. Volt időnk arra, hogy egymással foglalkozunk, hogy szeressük egymást.

A férfi zavartan felelt:

— Hiszen most is...

Az asszony bólintott.

— Tudom... De ezt éreznünk kellene minden pillanatban.

Belenézett fénylő pillantással a férfi szemébe.

— Ne haragudjál reám, kedves, hiszen tudom, hogy nemcsak magadért lótsz-futsz. Én is bűnös vagyok ebben!

— Dehogy.

— Igen — csillant fel az asszony szeme — Valami nagyratörés van mindkettőnkben, az izlésnek, igényeknek tulfejődése.

A férfi homloka elborult.

— Miért mondd ezt? Azért szerettelek meg, mert volt benned lendület és képzelet...

Röpitettél magaddal és én téged.

— Igen — bólintott az asszony. — de lehet-e ezt az iramot bírni? És különösen neked? Tudod, hogy mikor először tervezgettük a villánkat, akkor csak három szobáról volt szó. Egyszerű, kis, békés családi házról. És most? Hall, Finom csempé és faburkolat. Széltolható ajtók és gipsz mennyezet díszek. És így tovább. Központi fűtés. Finom kiépített park. Még egy nagy telket veszünk és te rózsaparcidicsomót, pálmaházat akarsz teremteni. A szökűthöz a szobrot meg is rendelted. Patak fut le majd a hegyoldalról, szeszélyes, kis hidak alatt... Hisz ez mind oly szép, mint az álom, de...

A férfi szeliden simogatta tekintetével az asszony arcát.

— Te is akartad!

— Igen! Igen! — felelt kipirulva az asszony, — de amikor azt látom, hogy te fölégeted ebben a nagy vállalkozásban az életedet és tudom, hogy milyen nagy anyagi terhet is kell vállalnunk, hát akkor...

A férfi arca elkomorlyodott.

— Igen. Ezt mind a ketten tudtuk.

Az asszony bólintott.

— Igaz. És éppen ezért beszéltek. Sokszor gondolom és ráeszmélek, hogy helytelen utra lévedtünk. Igen. Géza. Ne haragudj. Én magamat vádolom elsősorban, mert tudom, hogy a képzeletemmel fűtöttelek. De most összeszorul a szívem, ha látom, hogy te mindig gyorsvonaton ülsz.

— Gyorsvonaton?

— Igen. Folyton mozgásban lévő gyorsvonaton, aminek nincs megállása. Te csak dolgozol, de én gondolkodtam is. Istenem. Már hónapok óta arra sem értél rá, hogy megcsókoldj... És tudom én még, hogy mi is? Hi-

Dél-Kína hadat üzent Japánnak

Kétszáz ezer kínai katona menetel az északkeleti japán csapatok felé

Londonból jelentik: Az Ewening Standard közli, hogy Dél-Kína pénteken hadat üzent Japánnak és 200 ezer főnyi expedíciós haderet indított az északkeleti japán haderő ellen.

Nankingi jelentés szerint a délkeleti kormány hadüzenetének híre nagy riadalmat keltett. Kantonban a lakosság igyekszik pénzét valutára átváltani. Az elemiszerárak felszöktek. A délkeleti kormány állítólag már megindította a fegyverszállítást Észak-Kína felé.

Nankingban formaszertínti hadüzenetről még nem tudnak, de az Észak-Kínában állomásozó japán hadsereg ellen utnak indított délkeleti csapatok menetelésének hírére megerősítik.

Észak-Kína vagy a japánok ellen megy, vagy kitör a polgárháború.

Hongkongból jelentik: Kvantung és Kvaszi tartományok kormányzói kiáltványt intéztek a kínai néphez, hogy életük feláldozásával is mentsek meg a kínai népet a japánoktól.

Kantonban, valamint a többi délkeleti nagyobb városban és vidéki városokban minden rendelkezésre álló tartalékot összegyűjtöttek. A toborzó emberek gyakran fegyverrel kényszerítik a férfiakat a bevonulásra. Tartani lehet attól, hogy a kantoni kormány elrendeli az ostromállapotot.

Egyelőre még bizonytalan, hogy a nankingi kormány milyen magatartást fog tanúsítani. A nankingi kormány helyzetét ugyanis nagyon megnehezítette a délkeleti kormány mozgósítása. Tekintettel az egyre növekvő japánellenes hangulatra, kérdéses, hogy a nankingi kormány képes lesz-e feltartóztatni az előnyomuló kantoni csapatokat. A megoldás a nankingi kormány kezében van. Jólétesültek szerint azonban nincs más választása, mint a délkeleti elleni polgárháború, vagy a Japán elleni háború a délkeleti oldalán, hogy már megtehetően meg tudja magát ér-

Magyarország kulturegyezményt köt Esztországgal és Finnországgal. Budapestről jelentik: A „Függetlenség” értesítése szerint a most kötött magyar-német kulturegyezményt két újabb értékes egyezmény fogja követni. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter június utolsó hetében Tallinba és Helsinkibe utazik, ahol Esztországgal, illetőleg Finnországgal köt kulturális megállapodást. A két újabb egyezmény előkészítő munkálatai már a befejezéshez közelednek.

szen a villát be is kell rendezni. Igen. Már terveztük is. Mária Terézia korabeli ebédlő. Bevallom, én eszabittalalak rá. A szalon, természetesen, Louis-seize. Az én inspirációm volt. Persze néhány velencei csillár is kell majd. Gobelin-képek, szőnyegek. Ez mind gyönyörű. Géza, de te soha — sohasem fogsz leszállni a gyorsvonatról... És én csak várok, várok... Az a gyorsvonat nem fog megállni... És én sírok, elhervadok, kiapadok az állomáson... És Ferike, szegény... nem fogja ismerni az édesapja szavát, mosolyát... És te sem emlékezel majd arra, amikor a fiad bimbózott... az életnek kínálkozó legzebb örömeire.

A férfi szomorúan nézett az asszonyra.

— Milyen kegyetlen vagy!

Az asszony szeme mélyről felcsillant.

— Igen. De magamhoz is kegyetlen voltam, amíg rájöttem, hogy csak vágtat veled a gyorsvonat... Hiszen nekem legalább vannak benső örömeim.

— Azt hittem — kezdte a férfi elszoruló hangon, — hogy te... hogy milyen boldog leszel, ha majd... metr te akartad a Mária Terézia-ebédlőt... Ne tagadd. Kipirult az arcod, mikor terveztük.

— Nem tagadom... Ez a tervezgetés szép volt... Szép volt, különösen azért, mert éreztem, hogy neked akarod megszerezni a villát. Nekem akarod megszerezni mindazt, amit bele-raktunk. Nekem akarod a rózsafákat, a pálmákat, a hegyoldalon, a sötét bokrokban a fülemiléket. Mindent. És érzem, hogy szerettél. Hát nekem ez az öröm, ez a boldogság már is elég volt. És elég is... Elég lenne.

Hirtelen az ura nyakába ugrott. Forrón átkarolta. Megesókolta az arcát s a fülébe suttogta:

— Szállj le, kedves a gyorsvonatról s leg-

Oly színes, oly üde, oly ragyogó! ...

de vajjon meddig?

Csak semmi félelem — a ruha a mosás után is megtartja színeit! Csak Lux-al kell mosni. Lux a finom selyemholmit óvja és ugyanolyan széppé teszi mint egykor volt.

LUX

LUX

CSAK AZ ISMERT KÉK DOBOZBAN VALÓDI

Egyetlen ország sem hajlandó Olaszországot Abessziniából fegyverrel kiszorítani

Eden meglátogatta a négust — de csak udvariassági szempontból.

Londonból jelentik: Eden angol külügyminiszter pénteken udvariassági látogatást tett a négusnál. A kihallgatás során a volt abesszin

uralkodó felhatalmazást adott Edennek, hogy meleg köszönetet mondjon nevében az angol kormánynak az etióp-ügy támogatásáért.

Angol hivatalos körökben utalnak arra, hogy Eden csak rövid ideig volt a négusnál, csupán udvariassági látogatásról volt szó, mely nem adott alkalmat az Abessziniával kapcsolatos kérdéseknek megvitatására.

Genéből jelentik: A svájci szövetségi tanács pénteki ülésén a négus esetleges svájci tartózkodásával foglalkozott. Végleges döntés nem történt, de leszögezték, hogy ha a négus vezénazi villájában akarna letelepedni, igéretet kell tennie, hogy minden politikai tevékenységtől tartózkodni fog.

Londonból jelentik: Grandi olasz nagykövet a közelmúltban másodszer is tanácskozott Edennel és egyszer Sir Robert Wansittard külügyi államtitkárral. A jövő hét elején pedig újabb látogatást tesz a külügyi hivatalban. Diplomáciai körök nem titkolják, hogy a tanácskozás tárgya messze túlhaladja Olaszország közeledési kívánságának hangoztatását.

Beavatottak szerint angol hivatalos körök teljes mértékben elfogadják a tényállást, hogy Olaszország abessziniai hódítása befejezett és maradandó tény, továbbá, hogy egyetlen ország sem hajlandó az olaszokat Abessziniából fegyverrel kiszorítani.

Egyelőre mindkét fél kerülni akarja, hogy a genfi ülések olaszellenes tüntetésre vezessenek, ami megsemmisítené a földközti-tengeri egyezmény létrejöttének kilátásait.

Azt hiszik, hogy a Dardanellák megerősítésére vonatkozó montreauxi értekezlet, melyet a genfi ülések után tartanak, olyan meg-egyezésre vezethet, melynek tartalma messze túlmegegy a Dardanellák kérdésén.

Beavatottak 3:1-re becsülik annak az esélyét, hogy a legközelebbi genfi népszövetségi ülésen megszüntetik a megtorlásokat. Ezek a körök legjobb esetben annyit remélnék, hogy a megtorlások megszüntetését nyilatkozattal fogják összekötni, mely hangoztatja, hogy a fegyveres hódítás eredményeit nem lehet elismerni.

alább ma délután és este maradj nálunk. Jó? A férfi gyengéden kibontakozott a felesége karjaiból s megrebbenve mondta:

— Ma nem lehet, kedves... Éppen ma... Laikóczy vár... Egy nagyszabású telekspékulációt beszélünk meg s ha ez sikerül, pedig sikerülni fog, akkor egy fillér kölcsön sem kell a villához.

Az asszony hosszan nézett az ura arcára. A karjai lehullottak s bágyadtan mondta:

— Pedig szerettem volna valamit elmondani. Ferikéről... Olyan nagyszerű volt... Annyit kacagtam és még most is röpdös a lelkemben, mint a libegő angyalszárny, ha eszembe jut.

A férfi az órájához nyúlt, kihúzta a zsebéből, az órára pillantott és szórakozottan mondta:

— No, mondd, kedves.

Az asszony homlokára felhő suhant. Enyhe, fájdalmas ütést érzett a szívében. A fejét lehajlítta és halk hangon szól:

— Most nem... Talán te nem is mutalnál rajta? Ehhez az kell, hogy az ember beleélje magát a gyerek jellemébe... Majd ha több időnk lesz...

Összenéztek. A férfi fáradt szíjjel, a nő mély szomorúsággal.

Az asszony megfogta a férfi kabátja szélét.

— Este hazajössz? — kérdezte

A férfi szórakozottan felelt:

— Mi is van ma? Csütörtök. Ma este nem. Sajnos a Magyar Cement-nél van közgyűlés. Utána vacsora.

— Jó. — bólintott az asszony. Csak fásult volt, nem szomorú. Már megszokta.

Mégis várta egy picit, hogy a férfi átkarolja és megcsókolja. De az futott. Futott, hogy elérje a gyorsvonatot.

BUZIAS GYÓGYFÜRDŐ (Román Nauheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrászivekkel. Biztos gyógyhatás SZIV és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomszűz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén.

NŐI BETEGSÉG a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakkal. Modern napfényes uszoda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene. Pausalkurák az „Európa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T.

FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, BUZIAS, BANÁT.

Mi kisért a spanyol események háttérében?

Nemrégiben úgy látszott még, hogy az eltespedt Spanyolország a maga nagyszerű történelmi múltjának öntudatára ebredve az új virágzás és a megújulás útjára lép. Ez a reményesség azonban a legutóbbi választások óta egyelőre szertefoszlott. A jobboldal nagyszerű választási győzelme 1933 novemberében — úgy fetszett — örökre kiirtja a vörös veszély mérgefogát s eltávolítja a tehetetlen liberálisdemokrata rendszert. Ma azonban — közvetlenebbül, mint bármikor — újabb forradalmi láz pusztítja az ország életerejét. Az egyesült baloldali pártok 259 mandátummal kerültek be a spanyol parlamentbe, abszolút többséggel tehát, míg a jobboldal szinte több mint felét veszítette mandátumainak. A Gil Robles vezetése alatt álló katolikus Accion Popular megerősítette pozícióját. Veszteség nélkül tehát csak Gil Robles pártja került ki a választási küzdelemből: azonban a vereség azzal válik jelentősé, hogy a többi jobboldali pártok nagy vesztesége az Accion Popular erőkiejtésének lehetőségeit is gúszbakötötte. Joggal felmerül a kérdés, hogy ennek az előre nem látható helyzetváltozásnak okai mivel magyarázhatók?

A jobboldal vereségéért igen sokan Gil Robles teszik felelőssé. Bírái szerint Gil Robles egy, a helyzettel számoló, tehát realpolitikai lehetőségekhez mért agrárprogrammal indult a küzdelemben, addig a baloldali „néppárt” túllépette őt s az agrárreformra nézve radikálisabb javaslatokkal állt elő. A nagybirtok problémája a legnyomasztóbb kérdések egyike Spanyolországban. A megszervezett parasztság, a földnélküliek s a kisbirtokosok milliós tömegei, álljanak bármilyen párton, egyforma forradalmi szenvedélyességgel követelik a földkérdés megoldását.

Gil Robles agitációjának súlypontja a parasztságon nyugszik, ellenben kevésbé vannak kapcsolatai az ipari munkássággal. Azok a követelések, amelyeket a baloldal kihasznál ellene, mint a munkabér, munkaidő, szociális biztosítás kérdése, programjában nem foglalnak el központi helyet. Ezenkívül Gil Robles határozottan centralista törekvéseket szolgál s kevésbé veszi figyelembe a spanyol federaliztikus törekvéseket. A federalista túlzók s a munkásszervezetek szavazói tehát a baloldali pártok keretei között helyezkedtek el olyan pillanatban, midőn a parlament fölmozgatása Gil Robles számára kedvezőellen helyzetet teremtett.

Lehet, hogy Gil Robles tévedett, azonban nagy inkább a nagyobb népszerűséget áldozta fel a felelősségért helyett, ez inkább fokozza, mint csökkenti a maga és pártja erkölcsi erejét. Ahhoz, hogy egy szociális és gazdasági tekintetben évszázadokkal elmaradt országot kivételesen a nyomorból és az életsétségéből, valóban inkább felelősség, munka és türelem szükséges, mint néhány tollvonással megalkotható papíros-törvény. Gil Robles jól ismeri népe lelkiállapotát, amikor a válság másik gyökerét a kulturális elmaradottságban látja. Gil Robles az egyetlen modern spanyol államférfi, aki leplezetlenül kimondotta — kezdetben a hazaárulás vádját is viselni kellett miatta, — hogy Spanyolországban a hagyománytisztelt és az Egyház állása korántsem oly megrendíthet-

len, mint kívülről látszik. Kimondotta, hogy „Katolikus Spanyolország” — a szó régi értelmében — nem létezik és hogy az ország vallási élete is kritikus helyzetben van. Ezt a lelki helyzetképet Ramiro de Maizú, a kiváló katolikus kultúrfilozófus is megerősíti. „A spanyol nép feláldozta hitét — mondja — s e hit helyén ma semmi nincs; ez az, ami helyzetünkben a legnagyobb mértékben aggodalmat kelti!” Ennek a kollektív lelkiállapotnak szomorú következményei vannak: erősen visszaesett a pápáság utánpótlása. Spanyolország 45 papi szemináriumban (a toledói érsek közlése) 1926—1931 között 47.512 fiatalember készült papi pályára, az utolsó öt évben azonban csak 34.000. Az utolsó évben majdnem 50%-kal esett a szemináriumban jelentkezők száma.

Az ország 2000 lelkesége betöltetlenül áll! A toledói érsekség 364 plébániáját 580 lelkész látja el, akiknek több mint fele már megöregedett. Ezek az adatok is eléggé rámutatnak a baloldali pártok váratlan előtörésére. Politikai tekintetben tehát bármennyire is felduzzadt és reményt keltő Gil Robles mozgalma: elhatározó lelki megújulás nélkül ez a nagyszerű mozgalom is terméketlenségre van ítélve. Az Accion Popular tartós politikai sikerekre, előtörésre csak abban az esetben számíthat, ha ezzel a politikai előtöréssel idejében lépést tart az Egyház és lépést tart az ország kulturális és vallásos megújulásával. Ettől a felismeréstől függ ma Spanyolország jövője, mint annyi országé Európában, különben a katolicizmusnak hamis és nehezen tűrhető kompromisszumra kell kényeszerűlnie a baloldali pártokkal.

A Képes Krónika legújabb száma is gyönyörű kiállításban, gazdag tartalommal jelent meg, címlapján a 80 éves XI. Pius pápa arcképevel. Főbb cikkei közül kiemeljük: Ijjas Antal: A nyolcvan éves pápa, Babay József: Mosolyog az édesapám, Zaymus Gyula: Sztrigalinka, Gáspár Jenő Ver Sacrum c. regényének folytatása, Márkus Pál: Molnár C. Pál a festő és a grafikus, Csomorkányi Pál: Férfisors, Saád Béla: Mit szól hozzá? William Keyton: Eg és föld között c. érdekes regényének folytatása, Mozaik, Utazás Budapest körül, Műkedvelő színpad, Szili Leontin: A lélek mosolya cikke mellett, Móra László, ifj. Ambrózy Ágoston, vagy Méda, P. Jánosy Béla, Szathmáry István és Cser Iván versei egészítik ki a gazdag számot, amely a szokásos rovatok mellett érdekes cikket közöl a régi, négyesiporos aquiumi orgonáról. A Képes Krónika ára I. évre 350 le, félévre 180 le, negyedévre 100 le. Egyes szám ára 15 le.

Ejjel-nappal dolgoznak az angol repülőgépgyárak

Az angol légi haderőt a legnagyobb létszámra egészítik ki

Londonból jelentik: Az angol légi haderő fejlesztése nagy léptekkel halad előre. Eddig tizenhét új repülőrajt állítottak fel, közülük az egyik raj felderítő, vadászgépeket és tizennégy legújabb rendszerű, nagy működési sugarú, gyors bombavetőgépet kap, miután a legújabb stratégia a támadó fegyverekre helyezi a főszűlyt. Ugyanis megállapították, hogy a legújabb gyors bombavetőekkel szemben az egyetlen hatályos védekezés csak a még erősebb ellentámadás lehetősége. Ez okból a vadászrajok is olyan gépeket kapnak, amelyeket bombavetőkké lehet átalkítani. Turner őrnagy írja a Daily Telegraph-ban, hogy európai háború esetén az angol gépek bizonyos kontinens országokban is támpontokat kapnának. Az összes gyárak éjjel-nappal dolgoznak a rövidesen felállítandó hatvan repülőraj gépein, úgyhogy az angol légi haderőnek százhuszonkilenc repülőraja lesz honvédelmi célokra, megfelelő repülőter céljaira szereztek területet és tizenkettő építést már megkezdték. A légi haderő toborzó-irodáiban százhetvenezer ifjú érdeklődött a belépés lehetőségei iránt, közülük eddig kétezret soroztak be pilóta, tizenöt-ezret gépész, szerelő és hasonló szolgálatra. Kiképzésük tizenegy katonai és tizenhárom polgári repülőiskolában folyik.

Rooseweld vacsorája

Világszerte ismeretes, hogy Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke igen nagy emberbarát, rendkívül jótékony lélek és emiatt rendkívül nagy közbecsülésben részesül. Hogy a fáma nem tuloz, annak eleven bizonyítéka egy kis francia cserkészifjú története, akit vacsorára hívtak meg a washingtoni Fehér Háza.

Egy nagy párizsi napilap nemrégiben ösztöndíjat alapított, amelynek egyik felét egy francia ifjú, a másikat pedig egy amerikai ifjú élvezheti. A tizenöt éves aluli fiatalembereknek köteleznők kellett magukat, hogy mindegyik a másik országába megy, tanulmányozza az ország közállapotait és élményeit megírja. A francia ösztöndíjat Bernhardt Main de Bossière nyerte, akinek azt a feladatot tűzték ki, hogy az Amerikában rendkívül elterjedt cserkészmozgalommal foglalkozzék. Az alig tizenöt éves francia ifjú alighogy az Egyesült Államok területére lépett és alig ocsudott még fel azoktól a gigantikus impresszióktól, amelyek az Újvilágban várták, szállodájában egy levelet talált, amelyben az Egyesült Államok elnöke vacsorára hívta meg a Fehér Háza. A fiatal cserkész csoport sem habozott, hanem vonatra ült és Washingtonba érkezett. A Fehér Háza rendkívül udvariassággal fogadták, nemsokára ott ült a ragyogóan megterített vacsorázó asztalnál, Amerika elnökének a jobbán. A faszok persze kitűnőek voltak, de a legnagyobb örömet a fiatal embernek egy ünnepi torta okozta, amelyet az ő tiszteletére tizenöt égi gyertyával díszítettek. Az elnök a vacsora után sem engedte el a fiatal vendégét, hanem a Fehér Ház egyik vendég-hálózában tért éjszakai nyugalomra. A fiatal ember napok mulva sem tudott felocsudni az örömtől, hogy ekkora megtiszteltetésben részesülhetett Roosevelt atyai jósa mellett és áradó riportot írt a Fehér Háza töltött vendégszeréről. Az eset igénytelenségében is olyan kedves, mintha a mesék birodalmába tartoznék és a fiatal cserkész valóban megérdemelte, hogy ekkora örömben részesüljön Amerika elnökétől.

BUDAPESTI

rokonához szállni kényelmetlen idővesztéssel jár és nem is olcsóbb, mint a kitűnő hírnevű örvendő, 10 éve fennálló.

WINDSOR PENSIO

Vilmos császár út 7. II—III—IV.

Andrássy-ut sarok 35 ujonnan berendezett hideg-melegvízes szoba. Ellátás nélkül is

Idő szerű á r a k !

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetői teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 8.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldala: Egész évre 200. fél évre 100. negyedévre 50. egy hónapra 20. Ft. Helyi előfizetés: Egész évre 20. Ft. Helyi előfizetés: Egész évre 20. Ft. Helyi előfizetés: Egész évre 20. Ft. Helyi előfizetés: Egész évre 20. Ft.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felölsszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulycok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvény meg és nem örvény vissza.
 Csekke válaszlevegőes magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, kisebb zivatarok, a hőmérséklet nem változik lényegesen.

ZÜRICH ZÁRLAT. Párizs 20.38, London 15.55, Newyork 309.75, Brüsszel 52.37 1/2, Milánó 24.35, Madrid 42.22 1/2, Amszterdam 209.20, Berlin 124.60, Bécs 56.55, Prága 12.80, Varsó 58. Belgrad 700.

A fejbőr ápolása a hajkultúrának legfőbb parancsa. De főképpen szükséges akkor, amikor a haj idővel szürkül, törékeny lesz, kihull és színt veszti. Ha a fejbőr korpás, rövid időn belül a kopaszodás jelei mutatkoznak. Mivel a fejbőr a hajgyökérnek táplálója, szükséges, hogy neki a haj növesztéséhez szolgáló anyagokat eljuttassuk. Ezt Tarpan hajsepp útján érhetjük el, amely koncentráltan tartalmazza mindazon hormonális és élettani anyagokat, amelyek a fejbőr táplálására és erősítésére szolgálnak. Rendszeresen 5-6 Tarpansepp a fejbőrrre csepegtetve, megakadályozza a hajhullást és a korpaképződést. Hölgyeknél naponkénti használat dacára sem rontja a tartós hullámot. A Tarpan-hajsepp nem hajviz. Két hónapra elegendő Tarpan hajsepp ára 117 lei. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és illatszertárakban.

Hoare lett az angol tengerészet első lordja, aki nem hive a megtorlásoknak. Londonból jelentik: VIII. Eduárd király pénteken aláírta Hoare volt angol külügyminiszternek a tengerészeti hivatal első lordjává való kinevezését. Hoare ezzel újból tagja lett az angol kormányoknak. — **Milanóból** jelentik: Az olasz sajtóban kedvező hatást váltott ki Hoare tengerészeti miniszterre való kinevezése. Ebből ugyanis sarra következettnek, hogy már bizonyos döntések történtek a náttárban a megtorlások kérdésében. Hoare ugyanis nem hive a megtorlásoknak.

Togal
 gyorsan és biztosan hat
RHEUMA / KÖSZVÉNY
 ISIASZ, GRIPPA, IDEG- ÉS FEJFÁJÁS
 és minden más hűléses megbetegedésnél
 Idült esetekben le maglopó eredmények!
 A Togal kiküszöböl a szervezetből
 a káros bomlási termékeket.
 Csakáljon egy komoly Togal-kurát.
 Gyógyszertárakban és Drogeriákban.

* **Felvétel a román és magyar tagozatu satumarei római katolikus leányliceumba.** Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló, nyilvánossági joggal bíró, satumarei római katolikus leányliceum 8 osztályu román tagozatára beiratkozhatnak bármilyen vallásu és nemzetiségü tanulók. A 4 alsó osztályu, szintén nyilvánossági joggal rendelkező magyar tagozatra magyar tanulókat vesz fel. Az első osztályokra a felvételi vizsgák június 22-én és szeptember 1-én, az V. osztályra pedig június 24-én és szeptember 12-én lesznek. A fenti liceumról, valamint a hozzátartozó lány-internátusról tájékoztatást küld az irgalmas nővérek zárdája. (Satu-Mare, Str. Stefan cel Mare 13.)

Lefürészelte kezét, amellyel anyjára ütött. Moro 44 éves munkás a Nizza közelében lévő Saint-André de Nice-ben szővőműhelybe keveredett édesanyjával és úgy előntötte a mérget, hogy egy borostüveggel fejbeverte a hetvenöt éves asszonyt. Noha édesanyja csak jelentéktelenül sérült meg, a munkás nagyon lelkére vette a dolgot és amikor kijózanodott, lefűrészelte azt a kezét, amellyel anyjára sújtott. Mikor megtalálták, már elvérzett. Mellette ódudul találtak, amelyen ez állt: „Rettenetesen fordul a lelkiismeret. Meg kell büntetnem magam, amiért ilyen rossz fiu vagyok.”

* **Felvétel hirdet az Irgalmasrend.** A romániai betegápoló Irgalmasrend felhívással fordul azon ifjakhoz, akik hajlandóságot éreznek magukban a szerzetesi életre és a betegápolással kapcsolatos munkára. A Rendbe csak azok vétettek fel, akik a 18-ik életévüket betöltötték, az állampolgárságuk van. Erre a Rendbe lépni szándékozók sajátkezűleg megírt kérvényüket a következő okmányokkal szereljék fel: 1. Keresztlevelét és születési bizonyítványt. 2. Állampolgársági bizonyítványt. 3. Bérnyomtatványt. 4. Orvosi bizonyítványt. 5. Az illetékes plébános vagy hittanár ajánló levele zárt borítékban. 6. Erkölcsei bizonyítványt a világi hatóságtól. 7. Szülői beleegyezés és a szülői részéről kijelentése annak, hogy a Rendbe lépő fiuktól a jövőben semminéven nevezendő anyagi támogatást nem várnak. 8. Iskolai bizonyítványt. Az így felszerelt kérvények folyó évi augusztus hó 15-ig a romániai Irgalmasrend tartományi főnöksége címére Oradea, Bl. Regele Ferdinand 27. küldendők. Oradea, 1936. június hó. A tartományi főnök.

LAPUNK leközelebbi száma a hétfői hivatalos ünnep miatt kedden, 9-én délután jelenik meg.

Krenner Miklóst három évre jogerősen eltiltották az újságírástól. Az „Ellenzék” c. cluj-i napilap 1933 husvétii számában Krenner Miklós volt tankerületi főigazgató, 1919 óta újságíró. „Husvétii harangszó” címen vezércikket írt, melyben a transilvanizmust és a tartományi önkormányzatot tette szóvá. Az ügyesség államellenes izgatás címén vádat emelt Krenner ellen, akik a törvényszék két-hónapi fogházra és háromévi eltiltásra az újságírástól, valamint politikai jogainak öt évi felfüggesztésére ítélt. Az ügyész megnyugodott, Krenner fellebbezett. A tábla helyben hagyta a törvényszék ítéletét, amit május 13-án a Semmitlenek végérvényesen jogerősen emelt. Ez az első eset, hogy újságíró jogerősen eltiltották a foglalkozásától. Krenner Miklós, aki rövidesen bevonult a fogházba, már tegnap lemondott az újságírószervezet elnöki tanácsagságáról, kilépett a szervezetből, a Magyar Pártból és a Kőlcsey és Kemény Zsigmond írod. társaságokból s a romániai Pen Club magyar osztályából.

Gorkij Maxim nagy beteg. Moszkvából jelentik: A Tas-iroda jelentése szerint Gorkij Maxim, a világhírű orosz író, június 1. óta szövődményes influenzában fekszik. A betegség erősen megviselte szervezetét.

Ma van az 50 éves érettségi találkozó az oradeai premontreieknél. Az 50 éves diáktalálkozón azok közül, kik az oradeai prem. főgimnáziumban az 1886. évben tettek érettségi, valószínűleg csak **Krisztik János** esperes, pápai kamarás, **dr. Lukács Gábor** ny. törvényszéki elnök és **Kőszeghy József** ny. városi főmérnök jelenhetnek meg. A budapestiek Gödöllőn találkoznak. Ma, vasárnap d. e. 10 órakor Krisztik esperes fogja a hálaadó istentiszteletet a premontreiek templomában megtartani. Utána a vendégek a premontrei rendnél tisztelegnek, majd meglátogatják és megkoszorúzzák az olaszok temetőben nyugvó tanárait sírját. Ebédre Kőszeghy főmérnök látja vendégül volt iskolatársait és a premontrei rend képviselőit.

* **Aranyeres bántalmaknál és vérkeringési zavaroknál,** különösen nagyétvágyu és kénytelen életmódozhoz szokott egyének, a természetes „**Ferenc József**” keserűvizet egy poháruyi napi adagokban kisés felmelegítve használják. Az orvosok ajánlják.

Halálozások Oradeán. **B. Andor** István 61 éves korában meghalt. Temetése június 7-én délután 3 órakor lesz a Perilor utca 1 számú gyázházban. („Caritas”).

Szabó Zsigmondné szül. Pénzes Vilma 40 éves korában, háromévi szenvedés után a köz-kórházban pénteken reggel 4 órakor meghalt. Gyászolják: férje, édesanyja, testvérei: Szentmihály Istvánné, Pénzes József és Pénzes Irma s nagyszámú rokonság. Temetése ma, szombaton délután 4 órakor volt a köz-kórház halottas házában.

* **A satumarei római katolikus püspöki konviktus** a jövő tanévre már most felvesz a satumarei állami román, vagy a református magyar liceumba, nemkülönben az állami felső kereskedelmi iratkozó keresztény diákokat. Évi tartásdíj 7150 lei. Papi pályára készülő, jó tanuló, szegény katolikus diákok kedvezményért folyamodhatnak. Akik a fenti liceumok első osztályába iratkoznak, június 22-én vagy szeptember elején felvételi vizsgát tesznek. Bővebb tájékoztatást küld az intézet. (Satu-Mare, Str. M. Eminescu 1.)

Tiszta látóhatár
 Bármennyire is zuhog az eső, az erőteljes BOSCH-ablaktörő fadaradhatatlanul s hangtalanul nagy és teljesen tiszta látóhatárt biztosít.
 Bármilyen makacs köd is fekszik rá az utakra, bármilyen sötét is az utfordulónál az éjszaka — a BOSCH kód és utfordulat lámpa biztos segítséget nyújt, mert mélyen bevilágít és nem vakít.
BOSCH
 A legmegbízhatóbb BOSCH alkatrész minden jármű részére.
 Minden szaküzletben kapható!
 Romániai vezérképviselő:
LEONIDA és TARSA, București és vidéki fiókja.

Schuschnigg Mussolinitól visszatért Bécsbe. Rómából jelentik: Schuschnigg osztrák szövetségi kancellár, aki pénteken Rocca delle Caminateban kétórás tanácskozást folytatott Mussolinivel, szombaton repülőgépen visszatért Bécsbe.

Súlyos szerencsétlenség a székesfehérvári múzeum építkezésénél. Székesfehérvárról jelentik: A székesfehérvári múzeum építkezésénél súlyos baleset történt. Mohácsi Irénke hat éves kislány macskát kergetett, befutott utána az építkezés területére is s éppen abban a pillanatban dobott le az egyik munkás egy acsapkaptot a tetőről. A szerszám hegye a kislány fejébe furdott és súlyos koponya- és agysérülést okozott. A gyermeket életveszélyes állapotban vitték kórházba, a rendőrség pedig nyomozást indított, hogy nem terhel-e mulasztás valakit.

Az elhalt Litzmann porosz tábornok megtanult magyarul. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Kevesen tudják, hogy a napokban elhalt **Litzmann** porosz tábornok, a keleti hadsereg volt parancsnoka, Mercurea-Ciuc diszpolgára volt. 1917-ben választotta meg a város közgyűlése **dr. Ujfalusi Jenő** akkori polgármester, most budapesti pénzügyi főtanácsos indítványára. A diszoklevelet nagy küldöttség vitte el a hadseregparancsnokhoz. Szónoka a néhány évvel ezelőtt elhalt **dr. Veress Sándor** vármegyei tisztifőorvos volt, amint aki a városban a legközelebbesben beszélt németül. Amint ismeretes, Litzmann tábornok szép irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Végtelenül meglepte a hadseregparancsnokot, mikor a nagykulturájú dr. Veress főorvos beszédében többször idézett a tábornok műveiből. **Litzmann** ki is jelentette válaszában, hogy ezt nem várta volna, ő ilyen műveltség nem képzelte Ardealt és a székelylakta területeket. Mélyen meghatva azt mondta, hogy akármilyen kacskaringósan nehéz is a magyar nyelv, megtanulja. Tény, hogy attól a pillanattól kezdve szorgalmasan tanult magyarul. Úgy, hogy a háború végén már meglehetősen megtudta magát értetni magyarul és mindent megértett.

Diákok nyilvánosan elégettek több bucurești lapot. Timisoara. Saját tud. Csütörtökön este zöldrengés diákok nagyobb csoportja négyes sorokban a Boulevard Regele Ferdinandra vonult a Romulus- és Remus-szoborhoz, illetve farkascsöveghez és miközben beszédek hangzottak el, nyilvánosan elégettek több bucurești lapot. Így az Adevéru, a Lupta, a Cuvantul-Noul és a Zorile több példányát égették el és ezek parkjait. Ennek szövege, zárt sorokban elvonultak aztán a diákok. Rendezvény nem történt. A diákok az emlitett lapokat azért égették el, hogy kifejezést adjanak nemtetszésüknek ezen lapok magatartása miatt.

Igazán Vagy tisztítás Olesó Látókéletes ruhafestés árban

Str. Ciorgariu 1 és 34

Uj fiók:

P. Unirii 2, (Cziller mellett)

Telefon: 8-53 és 5-53.

* Amilyenek a szépségápolásnak lennie kell. Vannak nők, akik a szépségápolásnak nem tulajdonítanak fontosságot és azt hiszik, hogy a természet által adott fiatalos arcbrórt a késői öregkorukig meg tudják tartani. Egy szép napon arra fognak rájönni, hogy az arcbrórt elveszti a természet és azt semmi eszközzel visszaeszegetni már nem tudják. helyes szépségápolás célja a fiatalosság megóvása. A legelső és főfeltétel a bőrt az időjárás káros befolyásaitól megóvni. A bőr legnagyobb ellensége a nagyváros poros levegője, ezért a legelső kötelessége mindenkinek a bőrt a portól alaposan megtisztítani. A Scherk-féle arcvíz, amelyen sokan, de eredménytelenül utánozni igyekeztek — az ápoló hölgyek toltette asztalkáján a legfontosabb helyet foglalja el. A Scherk arcvíz jósa egyedülálló hatóképessége által nemzetközi viszonylatban is elismert ápolóeszer.

KISIKLOTT A PÁRIZS—BÉCSI GYORS ÉS KÉT UTAS SZÖRNYETHALT. Bécsből jelentik: A párizs—bécsi gyorsvonat Asten és Sankt-Florian között pénteken este kisiklott. A pályát út javítják és a mozdonyvezető tulgyorsan hajtott rá a meglazított pályatestre. Két utas meghalt, hat súlyosan és 25 könnyebben megsebesült. A vonaton utazott egy zürichi futballcsapat, a Grashopper is, mely a vasárnapi közép-európai kupamérkőzésre ment Bécsbe, de közülük senki sem sérült meg.

* Kőszvényben szenved Ön? Kőszvényes megbetegedéseknél tudvalevőleg hibás vérösszetétel alapuló anyagcsere zavart áll fenn. A kóros alkatrészeknek a vérből való eltávolítására a Tegal különösen alkalmas. A Tegal meggátolja a húgysav felgyülemelését és elősegíti a testből való kiválasztását. Több mint 6000 orvos nagyon elismerően nyilatkozott a Tegal jó hatásáról.

* Asztma és szívbetegség, mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis esetében a mindig kellemes hatású természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja s a gyomor és belek működését kitünően szabályozza. Hírnyerő európai és amerikai klinikusok tuberkulotikus egyénekénél tapasztalták, hogy a betegség kezdetén jelentkező székrekedések a Ferenc József víz használatára folytán lényegesen enyhülnek. Az orvosok ajánlják.

Repülő hálókosci... Londonból jelentik: A Douglas-féle amerikai repülőgépgyár 20 óriási repülő hálókosci készit az amerikai transzkontinentális forgalom számára. Mindegyik gép 100 ezer dollárba kerül, 2650 kilométert tud megtenni leszállás nélkül, 288 kilométer óránkénti sebességgel, oxigénfejlesztő készülék segítségével 6300 méter magasságban tud repülni anélkül, hogy az utasok a legesekélyebb nehézséget éreznék. 24 ülőhelyét éjszakra 16 kényelmes hálófülkévé lehet átalakítani. Mindegyik fülkének külön szellőztető készüléke van, amely az utas felszása szerint hideg, vagy meleg levegőt bocsát a fülkébe. Ezenkívül mindegyik repülőgépben van egy női és egy férfi öltöző, villamoskonyha, malharaktár és személyzeti füke. A Newyorkból este induló utas Los-Angelesben reggelizhet.

Nem találják az oradeai gyilkost. Oradeán pénteken este 7 órakor eltemették Tar Sándor cipészegédét. Azért 7 órakor, hogy pályatársai, a Carmen cipőgyár munkásai is résztvehessenek a szerencsétlen fiatalember temetésén. Megjelent özvegy édesanyja is, aki Zalahuról jött, ahol aznap temette el a másik fiát, aki mint katona, tüdőgyulladásban meghalt. A gyilkos Socolan házmester után a legnagyobb apparátussal nyomoz az ország egész rendőrsége és a magyarországi nyomozó hatóságok is, de lapunk zártáig nem találták meg. Azt hiszik Oradeán vagy a környéken bujdosik átváltoztatott külsővel.

Ötdolláros bankjegyek teremnek a parti füzeken... Londonból jelentik: Tennessee állam Danbridge városában futótüzként terjedt el a hír, hogy a város melletti French-folyó partján ötdolláros bankjegyek csúngnak a fűzfák vízbe hajló ágairól. Az egész lakosság tömegesen tödült a folyóhoz bankjegyeket halászni. A rendőrség megállapította, hogy a közeli Charlotte város határában utonállók kifosztottak egy páncélos postagépkocsit és az elrabolt 80.000 dollárt a folyó mellett ásták el. A víz elmosta a rejtett kincset, amely az ágakban fennakadt és ez volt a nyitja a fűzfák bankjegytermésének.

Önvilkos lett az újságró szindikátus sikkasztó könyvelője. Bucuresti. Sajtótud. A bucaresti újságrószindikátus könyvelője, Nicolae Popovici, a szindikátus Bulv. Carol 7 szám alatti irodahelyiségében főbelőtte magát. Tetteinek oka az, hogy a szindikátus pénztárából nagyobb összeget sikkasztott s a könyvelést hosszabb ideig úgy vezette, hogy erre ne jöjjenek rá.

Gyógytorna- (Zander) intézet

Str. Reg. Carol II. 10 az udvarban.

Nyitva d. u. 4—5-ig

Védekezés a magas vérnyomás és az érlemezés ellen. Bécsből jelentik: Nemcsak a hűsfogyasztásban kell mérséklést tanusítani annak, aki védekezni akar a magas vérnyomás és az érlemezés ellen, de tojásárgáját és vaját sem szabad túlzott mértékben fogyasztania. Erre a megállapításra jutott Raab dr egyetemi magántanár, aki alapos vizsgálat tárgyává tette ezt a kérdést s kutatásai során összeköttetésbe lépett a hústalan étrendben élő keleti népek: indusok és kínaiak orvosaival is és kikérte szakvéleményüket. Raab dr maga ausztriai vegetáriánusokon végezte megfigyeléseit. A hústalan étkezés kedvező hatással van ugyan. Raab dr szerint a hajszálerek jókarbantartására, de egymagában nem elegendő az érlemezés felállítására. A megfelelő diétát lehetőleg korán el kell kezdeni, amikor még nem jelentkeznek az érlemezés tünetei.

Erdekes tanuvallomások a Gastro D. perben, a gyógyszer rendkívüli hatásáról

Tegnap cluji tudósítónk telefonjelentése alapján röviden megírtuk a Császár Ernő bucaresti gyógyszerész és Mózes Károly gyógyszerész, a Gyógyszerészeti szaklap tulajdonosa közötti törvényszéki tárgyalást. Most kapott bővebb jelentés szerint a Gastro D. perben, amelynek bizonyítási eljárása három napon át tartott a cluji törvényszék előtt. A tárgyalás harmadik napján folytatták a gyógyszerőtl meggyógyult betegek felvonulását, hogy szemben az orvosi véleményekkel, amelyek kifogásolták a gyógyszer magát, annak lapok utján való reklamározása miatt, tanuvallomást tegyenek a Gastro D. kiváló gyógyhatásáról. Évtizedek óta szenvedő betegek fanatikus hővvel keltek a megtámadott gyógyszer védelmére, amelynek örök életükre hálaival tartoznak.

A harmadik tárgyalási napon Bucuresstől is lejöttek gyógyult betegek tanuskodni s vallomással valóssággal frappróizták a nagyszámu hallgatóságot.

Gheorghiu C. F. R. inspektor. 1926. Gyomorbeteg voltam, dr Vasiliu tanár ur, mint a többi orvos, különféle orvossággal kezelte és azt ajánlotta, hogy vessem alá magam egy röntgen vizsgálatnak. Ezt meg is tettem és kezdeti gyomorfekély találatot. Azonban a kezeléseek eredménytelenek maradtak. 1935 szeptemberben egy más CFR inspektor kollégával találkoztam, akinek elpanaszoltam a betegséget, azt mondtam neki, hogy kénytelen leszek Slanic Moldovába menni. Ő szóról-szóra a következőket mondotta: „Gyere velem és vegyél Gastro D-t a gyógyszer-tárból”. Nemi habozás után belementem és szó szerint követtem a csomagolásban talált utasítást. Ugyanezt tettem a másik üvegesével, amely után sokkal jobban éreztem magamat. Elmentem a gyógyszer-tárbá, amelynek tulajdonosa távol volt, hogy megköszönjem ezt az orvosságot és egy harmadik és esetleg egy negyedik üvegesét is kértem. A kisasszony a gyógyszer-tárbán azt mondta, hogyha jól érzem magam, akkor nem kell többé megvennem, így nem is vettem meg. S meghatva ettől a sikertől, anélkül, hogy arra kértek volna, kértem napirt és saját kezdeményezésemből egy köszönőlevelet írtam. Mivel Cernăuțiiban csendőrorvos unokácsém van, ajánlottam neki ezt a készítményt, amelyre a következőket válaszolta: (Tanu olvassa a levelet) a

Szegényházat alapít a szerencsés nagykanizsai iskolaszolga. Nagykanizsáról jelentik: Scheffer Jenő iskolaszolga néhány nappal ezelőtt levelet kapott Amerikából, amelyben közlik vele, hogy egy évtizedekkel ezelőtt kivándorolt és most elhunyt rokonától 150.000 dollárt örökölt. A levél azt is közli, hogy okmányokkal történő igazolás után az összeg át is vehető. Nagykanizsán négy leszármazottja él az elhunyt kivándorolt embernek és így ez a nagy összeg négyfelé osztlik. Az örökösödési illetékek levonása után mintegy 30.000 dollár jut mindegyikre, ami különösen Scheffer Jenőnél jelent sokat, mert jelenleg havi 60 pengőt keres, mint iskolaszolga. Amikor megkérdezték, hogy mi a terve a pénzzel, kifejtette, hogy gyerekeit felruházza és azután, mivel tudja, hogy mit jelent szegénynek lenni, szegényházat alapít.

* A satu-marei római katolikus tanítónőképző intézet V. osztályára az 1936—37. iskolai évről jelentkezhetnek a gimnázium IV. osztályát sikerrel végzett növendékek. Érdeklődők forduljanak felvilágosításért az intézet igazgatóságához.

Budapest idegen forgalma a múlt esztendőben. Budapestről jelentik: Az idegenforgalmi hivatal összeállítása szerint a budapesti szállodákban és penziókban a múlt évben 220 ezer 265 idegen 741 ezer 512 éjszakát töltött. Az érkezők száma majdnem 9 százalékkal, a Budapestben eltöltött éjszakák száma majdnem 23 százalékkal emelkedett az előző évhez képest. A tényleges külföldiek száma 133 ezer 89 volt. Az átutazó látogatókat és rokonoknál elszállásoltakat is számítva összesen 568 ezer idegen fordult meg a múlt évben Budapestben és 1 millió 922 éjszakát töltöttek a magyar fővárosban. Ezek az idegenek tavaly kimutathatóan 32 millió 543 pengőt költöttek el Budapestben. Az állat- és búzakivitel után tehát az idegenforgalom került a harmadik helyre Magyarország valutaszerező erejében.

reklám nem degusztal. Mint mondtam, szívvel-lelkekkel adtam a bizonyítványt anélkül, hogy azt fölém kérték volna. Gastro D. csudás készítmény.

Atanasiu Orlean CFR inspektor, 54 éves: gyomorbeteg voltam s egy ajánlás folytán bevetttem egy üvege Gastro D-t, ez nagyon jót tett. Almatlanságban szenvedtem, de a Gastro D vétele után igen jól aludtam, mintha elszibadtam volna. Dr Minculescuval is megvizsgáltattam magam, aki Belladonnával kezelte, de eredménytelenül. De most már kitünően kigyógyulva érzem magam. Gastro D készítményt Gheorghiu inspektorak és másoknak is ajánlottam és fogom ezután is ajánlani.

Mayer Benjámín 39 éves gyógyszerész: Nem vizsgáltam, nem vegyelemeztem. Sok bevő dicserő a készítményt és semmi rosszat nem vettem észre. Meglehető forgalmat csináltam. Reklámokat illetőleg az összes cégek csinálnak ilyen reklámot s nem ártnak a gyógyszerészeknek. A 43 százalékos brómhatásról nem nyilatkozhatom, mert nem vagyok orvos.

Balázs Márton 28 éves kereskedősegéd: Ajánlottak nekem a Gastro D-t a gyomorbetegem ellen. Több orvosságot szedtem, amelyeket a betegpénztár orvos rendelt, de eredménytelenül, 2 üvege Gastro D teljesen kigyógyított. Sok fájdalom, hányásom volt, úgy hogy semmit sem tudtam enni. Ma mindent eszem, minden kellemetlen következmény nélkül. Ajánlottam a készítményt egy ismert hölgynek, Halásznak, aki nagyon meg volt elégedve, mert 15 évig szenvedett gyomorpuddásban s a Gastro D bevétele után jobban lett.

Takács Pál 49 éves cukrász: Sokáig szenvedtem a savtúltengésben. Nem voltam orvosnál, Szigethy Mészáros ajánlotta a Gastro D-t, mint olyan szert, amely az ő betegségét is kigyógyította. Hat hónapig használtam s jobban lettem. Akinek csak ajánlottam, mindenki dicséri, úgy hogy kötelességemnek tartom, hogy ezután is ajánljam az ismerőseimnek.

Halász Károly 39 éves kereskedő: 15 éve vagyok beteg és egyetlen orvos sem tudott rajtam segíteni. Voltam orvosoknál, egyik sem tudott meggyógyítani. Két folyton hányással voltam, úgy hogy semmit sem ehettem. Szedtem Gastro D-t, a csomagban talált utasítás szerint s ma már teljesen ki vagyok gyógyulva s mindent ehetem.

Amint jelentettük, a peres felek kibékültek ugyan, azonban az ügyész hivatalból fenntartotta a vádat Mózes Károly ellen. A törvényszék ilyenformán folytatja a tárgyalást.

Egy magyar jezsuita-püspök a 17. században

Irla: Juhász Kálmán

Gróf Pálffy Ferdinánd a győri hősnek, báró Pálffy Miklósnak unokája. Atyja János, a fivérének, Pálffy Istvánnak grófi rangra való emeléséről kiállított oklevél szerint, „minden alkalommal vitéz és bátor katonának és vezérnek bizonyult, azután II. Mátyás király udvarában kamarási szolgálatot teljesített, majd királyi tanácsos, aransarkantyus vitéz, koronaőr, végre Komárom vármegye főispánja lett és szintén grófi rangra emeltetett. Ferdinánd anyja: *Mansfeld Anna Lucia Julianna* grófnő.

Pálffy Ferdinánd Bécsben született 1620-ban. Keresztatyja II. Ferdinánd király volt, kitől keresztnevét kapta. Miután tanulmányait a nagyszombati jezsuita kollégiumban elvégezte, a szabadművészek mesterévé avatották.

A tanok, melyeket a jezsuiták szívébe plántáltak, erős gyökeret vertek és azt a hajlamot kellették benna, hogy oktatóiról példát véve, belépjen a Jézustársaságba. Ismerve atyjának minden gondolatát, tudta, hogy ez örömmel hozzájárulna ahhoz, hogy egyházi szolgálatba lépjen, de idegenkedne attól, hogy szegénységre kötelezett szerzetes legyen. Minthogy azonban a hajlama nem lanyhult, hanem a rend tagjaival való folytonos érintkezéstől szüntelenül éleszve, forró vágyakozással fokozódott, nem tarthatta magát vissza attól, hogy szívét kiöntse édesatyja előtt és őt addig ostromolja kérésekkel, míg a rokonok erőlködéseinek ellenére végre mégis kívánságára hajolt.

Erre a jezsuitáknál Szent-Endrén és Grácban folytatta tanulmányait. Miután primiciáját Nagyszombatban a Keresztelő Szent János-egyházban megtartotta, papnövendékek és világi ifjak nevelésével foglalkozott. A generális-kollégiumban három éven át működött. Hivatalának átvételekor az intézet pénzügyi hiányának megvilágítására, jónak vélte feljegyezni: „E collegiumba az új igazgatás 1663 január 7-én lépett és készpénzben csak huszonöt dénárt talált. Ez volt Péter Pálffy Ferdinánd.” A szeretet főparancsát abban ismerte fel, hogy másokkal jól tegyen és tanár korában abban lelte kedvét, hogy növendékeinek minél több örömet szerezzen. Mivel mint szerzetesnek nem állott módjában adakozni, rokonaihoz fordult egyik-másik növendékének megörvendeztetése végett. Egyik fennmaradt levelében a Vöröskőn tartózkodó unokaöccsétől, gróf Pálffy Miklóstól egy tanuló számára, mentének való, szép posztót kér „elemosinakép”, ezenkívül még írópapirost és pergament-képecskéket, „melyek árát majd a Pázmáneumban levő Rott magister fogja megtéríteni.”

Cellája csendjét és kedélyének nyugalalmát azonban nem sokáig élvezhette. Rokonainak egy birtokra támasztott ellentétes igényei oly elkecsereedett viszálykodást szítottak, mely már a családi béke megrendítésével fenyegetett. Vesszőségükbe őt is belevonták, egyesült erővel megharagták avégett, hogy magát a szegénységi fogadalom alól felszabadítsa, azután pedig érdekeik védelmére keljen. Ily körülmények között kénytelen volt a rendből való elbocsátatását kérelmezni.

Miután kéréleme teljesítve lőn, elhagyta a kollégiumot. Nemsokára a vitás jószág birtokába bevezetett, ott élt. Most módjában állott a nélkülözőkön segíteni. Segített is rajtuk; de a jótékonyág gyakorlatában nem találta meg azt a boldogságot, mely szerzetes korában szívét vidámitotta, midőn összekuporgatott kisebb ajándékokkal tanulóit segélyezte. E bőségesebb gyámolítások híjával voltak a gyöngédség varázsának, mint a művirág az illatnak. Ugy nézte az emberek profán sürgölődését, mint a gyermekek játékát. Ráért visszaemlékezni azokra a küzdelmekre, melyeket édesatyjával folytatott, hogy a forrón sóvárgott egyházi pályára léphessen és csakhamar elfogta a sajnálat, hogy a kivívott győzelem gyümölcseiről lemondott. A kínzó gondolat, hogy ebben köny-

nyelműen járt el, felkeltette benne a vágyat, hogy vezeklésül ismét Isten országának szolgálatába lépjen. Ujból egyházi állás elnyerésére törekedett. Ohaja teljesült. Lipót király 1672 augusztus 26-án kinevezte csanádi püspökké. A kinevezéstől fél évre kelt pápai megerősítő-bullát, a rendes szokástól eltérően, már az előírt hitvallás letétele előtt kapta. Mint csanádi püspök kezdetben semmiféle egyházi javadalomban nem részesült. A borsodvármegyei béliháromkúti apátságot csak később nyerte el.

Áthatva a jezsuitaiskolában elsajátított gondolkozástól, elfordult a mágnásoktól magasztalt ama bálványtól, mely az akarat korlátlan-ságát személyesítette és szívében azt az eszményképet ápolta, mely a jezsuiták lelkigyakorlataiból alakult ki benne, mivelhogy a *Jézustársaságot továbbra is kedves anyjának tisztelte*. Egyedül a lelkek üdvét tartotta szem előtt. A római kúriának püspöki székében megerősítése után, „minthogy a szükség sürgeti és az egyházban a rend is követeli, hogy a csanádi egyházmegyében a lelkekben püspöki helynök állíttassék, aki csakúgy, mint a püspök, felelős a reábizott lelkiekért”, „elődei dicséretes szokása szerint” ő is kinevezi a ferencrendiek szegedi házfőnökét, Kultsár Györgyöt, helyettesül. Egyben meghagyja híveinek, hogy helyettesének a lelkekben engedelmeskedjenek, felhatalmazván őt arra, hogy az ellenszegülőket egyházi büntetésekkel fenytse meg. Figyelembe véve a paphiányt, egyházmegyéje számára a Propaganda Kongregációhoz is fordult papokért.

Az esztergomi egyházmegyében tartózkodván, az érsek megbízásából a pozsonyvidéki egyházi viszonyok rendezésén és a papság lelki életének mélyítésén fáradozott. A veszprémi egyházmegyében, Somogyban is végzett egyházlátogatást.

Gróf Pálffy Ferdinándot, ki mint csanádi püspök, királyi tanácsos is volt, a király 1678 február 26-án „áthelyezte” az egri püspökségre. A bemutató-iratban a királytól használt ama kifejezés, amely szerint ő a főpapot „áthelyezendőnek vélte”. Rómában megütöztést kel-

ARRÓLA
VÉDJEGYRŐL
ISMERI FEL

A
Gütermann
VARRÓSELYMET

Kellemetlen, ha a varratok meglazulnak és elszíntelednek. Előzze meg a bosszúságot, használjon csakis Gütermann gép- és gomblyukselymet.

tett. A bíboros-államtitkár emlékeztette az új nunciust arra, hogy az áthelyezendő főpapnak előbbi egyházától való felmentése, valamint áthelyeztetése a pápa kizárólagos joga és utasította, hogy a királyi íratba becsúsztott hiba ennek megfelelően helyesbítették. Ez meg is történt.

Mint egri püspök Kassán székelt. Miután ott két éven át a hitélet fejlesztésén buzgólkodva, a jászói prépostságot a világiaktól visszaszerelte és a nagyszombati kollégiumot gazdagon megajándékozta, 1680 október 31-én, két havi bekegyeskedés után, elhunyt. *Végrendeletében is a Jézustársaság tagjának vallotta magát*. „Testem azonnal harmadnapra a Jézustársaság kassai egyházába vitessék és ott minden pompa nélkül éjjel testvéreim közé temetessék, mint-hogy én is törvényes tagja vagyok Jézus társaságának”. A kassai jezsuitakollégium évkönyvei szerint kívánságát teljesítették és holttestét november 2-án este fáklavilág mellett a jezsuiták templomának Szent Ignác kápolnája alá temették.

PÜSPÖKSZENTELÉSRE

(1936 június 7)

Ma elnémul minden hívságos láрма,
Fény rezg, dicső nap, drága jöttöddön.
Kalászt ígérő bensejét a szívnék
Uj maggal hinti be a szent öröm.
Oh tiszta ünnepi szép reményt fakasztó
Szent esküvésnek fényes ünnepe,
Mésében élő kincstárt meghaladva
Te sok fenkölt eszmével vagy tele.

Az ősi templom ünneplő ruhában,
A tömjénillat leng, száll ég felé,
Felcseng a karban az esdeklő himnusz:
„Veni Creator” s száll Isten elé.
Magasztosult, szent eszméktől hevülten
Zsámolyán térdel az Ur bajnoka.
Egekbe érő esküt mond az ajka:
Hívek javáért nem szűnik soha.

Az esküre a Szentlélek kegyelme
Erőt lehel, hogy ő erős legyen
Magát legyűrni s hívelért élve
Mindent csakis szent hitünkért tegyen.
A hit két vára: iskola és templom
Legyen előtte féltve őrzött kincs;
Elsőben érik a faji műveltség,
A másik nélkül lelki élet nincs.

Jó Püspök-atyja példáját követve
Orvosként járjon szenvedők között
S a hittel újra Istenhez vezesse,
Kiket nyomor, bú, kétség üldözött.
Legyen megértő a szegénnyel szemben,
Parancsoló a gögösök felett,
Atyákat intve, jó anyákat védve
Vigyen az Urhoz minden gyermeket.

Életté válják ajkán az egyháznak
Parancsa, titka, fősógos tana,
Ez tartson távol kételyt, gögös elvet,
Mi az erénynek, hitnek ártana.
Egy küzdő élet bíbor-hajnalának
Uj fénye rezg sok-sok ezer szíven:
Jövönk békéje, erős biztonsága
Az ő felszentelt kezében pihen.

Lehet-e dicsőbb, tettben gazdag élet,
Mint hívekért tölteni életet
Munkában, míg a lelkekben kizsendül
A legtisztább erény: a szeretet.
Némuljon el ma minden híá láрма,
Fény gyljon fel, szép ünnep, jöttöddön,
Aldott legyen az égi küldetésben,
Ki küzdeni az Ur nevében jön.

FAUSZTIN

Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack

Bemutató a gyümölcsértékesítés európai színpadján

Ha szigorúan számolunk, alig múlt száz napja annak, hogy egy verőfényes szép reggelen megszámlálhatatlan évezredek óta ismétlődő s mégis új csodára ébredtünk. Olyan furcsa volt! Tenyéryni helyről bohémes könnyelműséggel elállant a lazakötésű, papírvékony „tavalyi hó” — és kidugta fejcskáját az első fűszál, mely minden tavaszidőnek várva-várt hírnöke. A jóreg Nap ravaszul pislantott egyet. Nyilván dűnyyögte is, amugy féltérítésán:

— Ejnye, ejnye, te kis gézengúz! Alig látszol ki a földből s máris kacérkodni akarsz? Amde hiába az öregek tekintélyszózata. Egyik fűszál a másik után öltözött kikeleti mezbe. Tombolni kezdett az ifjú élet és „szinte sercent, hogy nőtt a fű.” Lassanként uralkodó színre bájósodott a zöld és széles határok kapták fel hamarosan a reménykedés üde színének mesés új divatát. Valljuk meg őszintén: valamennyien gyönyörködöttünk a kikeleti megújulás tobzódó előretörésében s szent szorongással vártuk a fejleményeket.

Egyszer aztán Mécs László úr kitekintett a plébániaépület rácsos ablakán reggeli szemlét tartván a közeli és távolabb eső tájakon. Szívében csodás megdöbbenések himnusza ütemezett, szemében nap sugar fénysült s ajaka mély áhitattal hallelujázta:

— Rügyezünk!
Igen! Előbb jöttek a rügyek. Utána a virágok, melyek százsorszép menyasszonyi koszoru minden ékeségét rakták gyümölcsösöknek minden fájára, bokrára, szürke cserjéjére. Végül a gyümölcs... No, nézd: csitri lányok fülén már páros cseresnye korálja ékeskedik. Fejkendős falusi nénikék vesszőkosaraiból bűvös illatot áraszt a frissen szedett, még harmatos számoa hajnali lehellete. A piacokon megjelennek a „primőrök”, a gyomorszínpad elkényeztetett „sztár”-jai: a melegágyakból kiébrésztett haragos zölduborkák, pirosító hónaposrettek, hamvas kalarabék, mosolyos szemű zöldborsók és egyéb tökéleteségek. Most még rártartak, de azért kínálatják díszkrétül magukat:

— Aki szeret, követ...
És most — ime — gigantikus reflektorok vakító fénycsóvája hasít át a mennybéli kárpiton. Utána nyomban ezernyi üstből roppant fortissimója mennydörög. „Gyümölcsöshöz év biztató jele.”

— Hölgyeim és uraim! Fokozott figyelmet kérünk. Európa nagy színpadján a „Gyümölcsértékesítés” tragikomédiájának bemutató előadása ezennel kezdetét veszi. Új kompenzációs és kontingens-diszletek, bizonytalan helyárak, vadonatúj, korhű devizakosztümök, legújabb tervezésű kristálydiszítések befagyott valutakövetelésekből. Tessék, tessék! Aki kívül marad, — duplán ráfizet!
Tehát:

Prológus, vagyis előljáró beszéd

Hölgyeim és uraim! Csodálkozás és döbbenet fog el, valahányszor kemény hidegeknek télvizicején friss szedésű, dús szőlőfürtöket és csabósan mosolygó barack-garmadákat pillantok meg előkelő városnegyedek pompázatos csemegekereskedéseinek kirakatüvegei mögött.

— Honnan és kiknek ez a rengeteg inyes falat?

— Honnan? Az „óperencián” túl eső roppant tengerek délzakai vidékeiről!

— Kiknek? Azoknak a kiválasztott keveseknek, akik a nélkülöző tömegek fölött állóknak érzik magukat.

Ílát híszén mindegy! Akinek van rá pénze, — am szerezze meg, élvezze ki e földi lét minden gyönyörűségeit. Aggálva nek csupan ett kezdődnek: vajon nem káros-e ez — mármint ez a — mérőben felesleges behozatal — az állam külkereskedelmi politikájára. És vajjon nem hasonlóképpen káros-e a túlfokozott déligyümölcs-behozatal is? Okvetlenül szükséges-e, hogy remek élálló gyümölcsöinket: a nemes almát, körtét, stb. sajátmagunk konkurráljuk le minden bel-földi piacunkat agyonárasztó narancstőmegekkel, — no, meg a hitvány banánnal, melynek ize az elfajzott, megrohadt sárgadinnyére, meg a bodzabélre emlékeztet? Avagy végül kell-e nekünk spanyolbor, görög aszúnak nevezett émelegős pancsolat, amikor hegyeinkről nemes nektárt nagybőszéggel szüretelhetünk?

Mindez nem kell. De mégis megteesszük. Takarékosságot — „mamaliza cu ceapa”-t — hirdettünk. Ez a komikum. Közben pusztulni engedjük áldott földünk szőlő szőlőt, mosolygó almáit és csengő barackjait. Ez a tragikum.

A tenger sem bírta sokáig! Csuffá tette a kapzsi üzérkedést. Constantinábon másfélmillió narancsot süllyesztettek el — árvédó célzattal. A

sok vihart látott, öreg Fekete-tenger azonban tiltakozott a hitvány pazarlás ellen. Partratereltette hullámlövásaival a narancsözönt, melyen most nélkülözők sokaságai vígan lakmároznak. A „tenger” különbenek becsületesebbnek mutatkozott, mint az „ember”...

Első jelenet. Avagyis: „Túri vásár sátor nélküli”

Történet nálunk, az északi bányavárosok egyik gyümölcsstermelő központjában. Személyek: Laikus és Termelő.

Laikus: No, most maguknak ugyancsak kihajnalodik. Hallom gyönyörű a termés. Lohátról fogják lapátolni utánuk a rengeteg pénzt.

Termelő: Igaz, igaz! A jó Isten kegyes volt hozzánk, bár gondoskodott arról is, hogy a fák az égig ne nőjenek. Fagykárunk is volt, hernyókárunk pedig rengeteg. Védekezni alig tudunk. Hiába a gondos metszés, hernyóirtás, permetezés — a kártevők rohamra egyenesen szájított. Egyszeres hiba, hogy a gyümölcsvédelmi szerek között sok a selejtes áru. De talán még szomorúbb, hogy kevés a szaktudás. En ugyan minden fátam szinte „egyéni kezelé”-ben részesíték, köztüvel piszkálok meg minden kis folytonossági hiányt, vajjon nem kártékony férgek veszedelmes fészke-e? Nem sajnálom a trágyát, az anyagot, a fáradságot és a költséget. A mesyves szomszédom viszont fűtül mindenre. Nem törődik semmivel. Nála vígan szaporodnak a károkozók, amelyek — dolguk végeztével az év dédelgetett gyümölcsösömet látogatják és pusztítják.

Laikus: Miért nem tiltakozik?

Termelő: Tiltakozom, de gyöngye a szavam. Szervezetlenek vagyunk s lassanként kedvünket veszítjük.

Laikus: No-no! Nem olyan veszélyes az ügy. Jut is, marad is. A gyümölcsösök ígérete — ezt saját szememmel láttam — elsőrendű. Ha kárt szenvedtek is önök, bőven megtalálják szanáltásait az export-eredményekben...

Termelő: Voltaképpen igaza van önnek, de mégis téved. Ha reánk, a közvetlen érdekeltégre, a mi szervezeteinkre bízának a kivitt — fizeszt eredményeket érünk el. De most kivitteli engedély, kompenzációs engedély, ördög-pokol engedély kell. És lássa: még ezt is kibírnánk, hiszen mi „viharedzett” emberek vagyunk. Hanem a burokrácia szövevényei és késedelmességei megfojtanak. Tavaly is kimaradtunk jó egynehány kiadós exportlehetőségtől és a gyönyörű termés a nyakunkon maradt. Félős, hogy ezidén sem lesz másként.

Laikus: Miért nem dolgozzák fel a más-ként értékesíthetetlen termést?

Termelő: Alig tehetjük, mert nincs tőkénk, főleg pedig hiányzik a fogyasztóközönségünk.

Laikus: Tehát?

Termelő: Tehát próbálkozunk tovább, a régi utakon s reménykedünk, hogy egyszer végtére az illetékesek is felismerik a mi termelésünk fejlesztésének kivételének jelentőségét. Az új szőlő-stermelési törvény már pediz a helyes irányzatot.

Második jelenet. Avagyis: A külföldi és beleszó!

Színhely: a magyar Alföld gyümölcsstermelő központja, a „hírös város” Kecskemét. A „Gazdakör”-ben tanyázunk mi, a szereplők: Én és a Termelő. Idő: esti nyolc óra, a negyedik sződféricsés után.

Én: Csodálkozom, hogy még alig mozog a piac. Más években ilyenkor már indul a nagy forgalom.

Termelő: Igazad van. Most késünk egy keveset, de ennek nincs különösebb jelentősége. Különbben sincsen „perdöntő” fontossága az elő-ezozonnak. A mi termelésünk ilyenkor szárnyrakelő néhány métermázsája, vagy vagontétele az Alföld gazdag termésének csak inycsiklandó illatát hordja szét a nagyvilágba.

Én: Mikor kezdődik a tényleges, komoly forgalom?

Termelő: A nagy üzleti hullám csak akkor indul, amikor — rövid napok múltán — piacra vetjük a keményhúsú fekete cseresnyét, a nemes meggyet, majd a kajszinbarackot, az uborkát, paradicsomot, végül az almát, szilvát.

Én: Ehhez nagy apparátus kell. Hogyan álltok az előkészületekkel?

Termelő: Állanak már a ládák a kecskeméti és nagykorösi udvarokon. Kecses olasz ládák, merev hollandi ládák. Annyiféle, amennyit a gyümölcs-kivitel kíván. Mert bizony a sokféle gyümölcsöt, főzeléket, zöldséget nem lehet egyformán csomagolni. Egyiknek több levegő kell, másik jobban bírja a törődést. A vevők ízléséhez

is alkalmazkodni kell: az egyik piacon megszokták a zárt rekeszeket, más helyütt rácsos ládikákat követelnek. Az exportőrök jól tudják, hová hogyan kell szállítani, ha nem tudnak, alaposan ráfizetnének az exportra! Ugyan mit szól a bécsi, prágai vevő, ha az epret nem a megszokott 4-5 kilós ládikákba csomagolnók? Jó csomagolás a gyümölcs-kivitel sikerének titka, rossz csomagolás biztos kudarc! Nem hiába igyekezik a földmívelésügyi minisztérium és a Külkereskedelmi Hivatal már a gazdákat is arra szoktatni, hogy óvatosan, izlésesen és mindenekelőtt úgy csomagoljanak, hogy a törődő, romlandó, gyümölcs frissen, épen kerüljön hosszú utazásának végén a prágai, vagy londoni piacra. Évtizedeken át senyvedt a magyar gyümölcsstermelés és kereskedelem, mert nem tudtunk jól csomagolni, a gazda nem válogatta az eladni való árut. Mind pondrós, törődött, rothadt volt a gyümölcs, ami piacra került — még ha nem is tett világméretű utat, csak az Alföldről jött Budapestre! De ez már csak rossz allomnak tűnik, az utolsó esztendőben rohamosan fejlődött a magyar gyümölcsstermelés és kereskedelem és ha még akad is sok kívánni való, a legjobb úton vagyunk arra, hogy az elhanyagolt magyar gyümölcsstermelésből az ország egyik leggazdagabb bevételi forrását fakasszuk.

Én: Szóval biztatok az idej kilátások?

Termelő: A bőséges gyümölcsáldás nemcsak vérmes reményeket ébreszt, de igen komoly gondokat is támaszt. Hová, kinek adjuk majd el a rengeteg gyümölcsöt? Ezen törj a fejt a mi vidékünk apraja-nagyra. Ma még nem lehet jószólni, mert a mai árak még mindig csak „primőr-árak. Majdha a nagy termés kerül piacra, akkor dől el a termelő sorsa! De hál’ Istennek, komoly veszély nincsen. Akármekkora is lesz a baracktermés, 18-20 filléres áron még pálinkafőzésre is megveszik Kecskeméten. VIII. Edward angol király olyan divattá tette a barackpálinkát, hogy hosszú esztendőkre biztosítva van a magyar baracktermés sorsa, olyan kereslete van a baracknak pálinkafőzés céljára. És ha az időjárás előre nem látható szélsőjei nem húzzák keresztül a jelenleg mutatkozó termésredményeket, akkor az idej egész gyümölcsstermés rekorderedményt ígér. A háború utáni időszak óta a legnagyobb gyümölcs-kivittünk 1931-ben volt, amikor 5082 vagon gyümölcsöt exportáltunk 14,5 millió pengő értékben. A tavalyi katasztrófális termés után 1900 vagonra esett vissza a kivitel. De az idej gyümölcsstermésből 6000 vagonos kivittre lehet számítani, amely még az 1931. évi rekorderedményt is túl fogja szárnyalni. A legnagyobb termés a sárgabaracknál ígérkezik. Sárgabarackból, ha a várakozások teljesülnek, 1000-1200 vagon felesleg teremhet, ami több mint 300 vagonnal szárnyalna túl az 1934. évi — eddigi legnagyobb —, 677 vagonos sárgabarackexportot.

Én: Tehát rekord a termelésben és rekord az értékesítésben.

Termelő: A döntőszerep e részben a német birodalomé. Németország a magyar kivittel legnagyobb piac. Németországnak van a legnagyobb gyümölcs-, zöldség- és főzelékbevitteli szükséglete, Ha semmi sem áll útjában a magyar kivittelnél, akkor nem lesz gond a rekordtermés értékesítése. De egyelőre nem rózsás a helyzet. A német bevitteli kontingensek bizonytalanok. Előadiz a németek még se zöldségre, se gyümölcsre nem adtak bevitteli engedélyt. De még ha adnának, se lenne megoldva a magyar exportőr gondja, mert a németek megállapítják a bevitteli irányárakat — még pedig jó alacsonyban. A magyar gyümölcsöt, zöldséget bizonyianba szállítják ki a német piacra, az elszámolást nem könnyű ellenőrizni, sok veszéllyel, veszteséggel jár ez az üzlet és még nőhet a veszély akkor, ha a magyar eladó keresete nemcsak német bizományosának elszámolásától, hanem a változó hivatalos irányáraktól is függ. Németországban ezeken felül csak az kaphat az áru ellenértékének átutalására engedélyt, aki az áru bevittelésére kapta az engedélyt. Így aztán a magyar exportőr ki van szorítva a német bizományos kényekedvények.

Harmadik jelenet: Tanulságok.

Színhely az „édes otthon”, ahol a suta sorokát olvassák. Egyedüli szereplő a Nyájas Olvasó. Nyájas Olvasó (szemüvegét leteszi, az újságot összehajítja, fejéből megvakarja és csendes rezignációval dűnyyög): Igaza van uram. Mi tudjuk mindezeket. Csak a jobb jövőbe vetett hitünk foizladozik, mert a sok „tanulság” eddig kevés „tanulást” szült nálunk: termelőknél és náluk: az illetékeseknél is. (Függöny.)

(—láh.)

Pakocs Károly:
Édua áldozata
Regény
Ara tűzve 130 lei és portó.
Kapható könyvosztályunknál

Istituti di bellezza

A „szépités” komikuma

Kétségkívül Eva volt a szépités feltalálója, mikor először mutatkoztak ráncok az arcán és zsírpárnák a természetén. Már azóta nincs jelentősége a keresztlevelnek, hiszen egy nő annyi áldás, amennyinek „látszik.”

Az aggodalmas férj. Egy híres szépitő orvos megmagyarázza a férjnek, hogy a kúrának, már mint a szépitő kúrának csak akkor lehet kívánt eredménye, ha a felesége legalább *egy hétig* csukva tartja a száját. „Biztonság okáért, doktor úr, jó lenne egy *hónapos zárlatot* írni elő”, veszi át a szót az aggodalmas férj.

Önzetlen tanács. „Doktor úr, mit tegyek, hogy mostani állapotomat megőrizzem?” „Ha önnek lennék, jégszekrénybe mennék.”

Jóbarátnék között. „Ha láttad volna, Irén mennyire megváltozott.” „Csak nem lett talán széppé?”

A megfiatalodott özvegy. „Anyám, egy szép fiatalembert ismertem meg. Bemutathatom neked?” „Köszönöm, nem. Semmi szándékom sincs újra férjhezmenni.”

Nehéz kérdés. „Ohajtja nagyságos asszonyom, hogy anyajegye ugyanazon a helyen maradjon? Mert a bőre kifeszítése után tíz centiméterrel is odább kerülhet.”

Az okvetellenkedő férj. „Hadd már abba Sofronia a szobagimnasztikádat, mert már hivatalba kell mennem, szükségem van a *nadrágtartómra*.”

A jó étvágyú, de a „vonalára” féltékeny hölgy. „Jó kis férj vagy még te is Gaszton. Ha volna egy kis jóakarát benned, nem engednéd, hogy annyit egyem a tésztából, ami hízlal.”

A nyaralásból hazatért hölgy barátnéjához. „Drágám, jobb nem beszélni róla. Gyönyörű vidék, de kicsoda vendéglők! Képzeld, hatvan grammot híztam.”

Az eredmény. Önagsága kedves férjéhez: „Nézd lelkem, alig hónapos esztétikai kúra után nem nézek ki többé öregasszonynak.” „Az már igaz! Inkább öregúrhoz hasonlítasz.”

Barátnék között. „Irtam egy szaklap szerkesztőségének, tud-e csálhatatlan szert a kettős toka eltüntetésére.” „No és mit válaszolt?” „Képzeld: hogy eresszek szakállat.”

A százkilós hölgy, aki karcú szeretne lenni. „Hol fogjuk kezdeni a vékonyítást, a mellet, vagy a csípőn?” „Véleményem szerint az az kellene kezdeni, hogy erősítsük meg a műtőasztalt.”

Aki nem akar ismét gyermek lenni. A szépitő egy éltés hölgyhöz: „Ha követi a kúrám, tíz évvel megfiatalítom.” „Az sok lesz, doktor úr. Nem akarok újra gyerek lenni.”

Az öszövségi orr. Önagságának orra cseppeket sem árja jellegű. „Doktor úr, igazítsa egyenesre az orromat. Németországba kell utaznom.”

A nagy tojásfogasztás. Az úrnő a szakácsnéhoz: „Hogy fogyhatott el a múlt héten annyi tojás?” „Kérem nagysága, nagyon sok tojás-sárgáját tett az arcára, hogy megfiatalodjék.”

Esztétikai sebészlet. „Nagyságos asszonyom, a fejét olyan alakítom, mint Vénuszét, testét, mint Junóét, karjait olyan formálom, amilyen Dianáé lehetett... ötvenezer líráért.” „Hát akkor előbb az erszéynermet tegye olyaná, amilyen a Croesusé volt.”

A szépségműhelyben beszélgetnek: „Ami 8-as számú kliensünket illeti, inkább a Colosseumot fiatalítanám meg, mint őt.”

Átalakítás felismerhetetlenségig. „Kérlek, Rózsám, tégy valami ismertető jelt magadra, hogy mikor kikerülsz a „szépség-intézetből”, megismerjelek.”

Beszélgetés az utcán. „Rég ismeri ezt a nőt?” „Evek óta. De mikor először láttam, akkor sokkal öregebb volt.” A művészet diáklaja.

Legmodern ebb, legolcsóbb
STANDARD
vas- és rézbutorgyár
Oradea, Strada A. Lázár 10.
Iogházműhely, Telef.: 707.

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion
Faciale
Scherk

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizelt! Akkor az Ön arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem! Probléma ki azonnal! Üvegek à Lei 62.103.164.300.475

SCHERK

Főúri vagyon a magyar tudomány szolgálatában

Irta: Gergely Pál

(Budapest.) Aki a Tudományos Akadémia pompás dísztermében járt, az elmúlt 5–6 év alatt néhány bronz, vagy márvány mellszoborral gazdagodva láthatta az ország legszebb, freskós, márványoszlopos előadótermét. A tudomány és irodalom halhatatlanjai képmásainak sorában itt látjuk az Akadémia második alapítója, bojári gróf Vigyázó Ferenc szobrát is. Ez a gazdag főúr egész vagyonát hagyta a tudomány szolgálatára, az Akadémia évszázados ünnepei idején, 1925-ben. Méltó helyen van tehát emlékszobra abban a díszteremben, ahol 1896-ban I. Ferenc József jelenlétében avatták királygyűrűs jogász-doktorrá, a Pragmatica sanctióról írt értekezése és kitűnő vizsgái alapján. A fiatal jogász egyben újdonsült gróf is volt, minthogy édesatyját és családját alig pár hónappal azelőtt tüntette ki a király az örökös főrendiházi tagsággal egybekötött magyar grófi méltósággal, nagy közszolgálati és jótékonyági érdemeiért.

Gyönyörűen mondja a költő, hogy „Rejt csöppnyi mézet a jóságos ég minden virágban”, — mert a királyi kegy, majd az ifjú Ferenc gróf kiválósága éppen a legnagyobb gyász idején vigasztalta némileg és összetört lelkű szülőket: Vigyázó Sándort és nejét, báró Podmaniczky Zsuzsannát, 1894 nyarán hunyt el a rajnamelléki Ems városkában (felületesen végrehajtott vakbélműtét következtében) nagyobbik fiuk: Sándor, anyjának szemefénye, akit fényes jövőre neveltek és nővérénél, Józsiánál (a szintén nemsokára elhunyt férjzett Bolza grófnénál), valamint öccsénél százszorta jobban kedvelték. Mikor aztán Ferenc gróf egyedül maradt testvérei közül egyre jobban férfköztölt szülei szeretetébe, legkivált édesanyja szívéhez, aki holtáig mely gyászt viselt Sándor fiáért. Vigyázó Sándor gróf fáradságot nem kímélve saját maga kezelte közel 30 ezer holdas föld- és erdőbirtokát ispánjai, ügyvédek és titkárai szigorú ellenőrzésével, mert élete legfőbb célja volt a meglévő ősi nemesi vagyont, amely a Podmaniczky-ágról úgyis kis hányadra csökkent, gondosan megőrizni, sőt újabb birtokvásárlásokkal növelni is. Ennek a családi hagyományörző és vagyonygyűjtő célnak szolgálatába állított mindenkit a környezetében és egyetlen fiát is jószágigazgató gyanánt maga mellé vette. Arra az esetre, ha fia a vagyon felől nem rendelkezik és törvényes utód nélkül hal meg, végrendeletében összes vagyonát az Akadémiának szánja. Fia valóban megsem nőszül s 1921-ben elhunyt atyja, majd nemsokára elhunyt édesanyja szellemében úgy rendelkezik, amint patriárka korban távozott fenkölt lelkű apja írta végrendeletében, következőképpen: „A Gondviselés hosszú élettel ajándékozott meg. Még annak a kornak vagyok szülőtte, melyben Széchenyi és munkatársai lerakták Magyarország alapjait. Rendíthetetlen meggyőződésem, hogy európai színvonalon álló s emellett minden ízében magyar kultúra a magyar nemzet fennmaradásának legbiztosabb záloga.

Ez okból egész vagyonomat a kultúra szolgálatába kívánom állítani, mely célt első magyar tudományos intézetünk útján vélelem leginkább elérhetőnek.”

A rokonok nem mentek el Vigyázó gróf temetésére

Vigyázó Ferenc minden erejével azon volt, hogy vagyonát csorbítatlanul, még a földreformtól mentesítve is át tudja menteni a szörnyű gazdasági mélypontokon, a hazai tudományosság legelső szerve javára és ezért szülei szellemében maga kezelte nagy birtokát, sok értékpapírját, saját maga kötötte a sokszáz haszonbér szerződést. Egyetlen lelki vigasza volt gyászában a folyton nagyobb számban fenyegető pörök, családi viszályok idején a vasárnaponkénti kirándulása Rákoskeresztúrra, egyszerű kúriájukba, ahol szülei és bátyja annyi időt töltöttek s ugyanekkor virágot is vitt a keresztúri parkban emelet díszes sírholtban nyugvók koporsójára. A szakadatlan munka, örök gond és hiába való birtokmentesítő kérelmei felzaklatták idegeit és mikor rokonai magára hagyták, sőt pörökkel is megtámadták, akkor már mitsem használt Abbázia, a tenger gyógyító levegője, vagy a Bécs melletti szanatórium. Bekövetkezett ifjan a tragédia: egy óvatlan pillanatban kiszédült emeleti ablakán és szörnyethalt. Temetése 1928 július 31-én volt Rákoskeresztúron, a tudományos élet kimagasló vezérférfiai kísérték végső útjára, Berzeviczy Albert vezetésével. A rokonok nem mentek el...

Ez a nagy lélek mit példáz: hiába volt nagy vagyona, az anyagiak meg nem adhatták szívének a békét, mert családi békétlenség és szülei egyoldalú akarata valósággal melankoliássá tették a törekény szervezett, részben gyenge akaraterejű férfit, akiről sokan azt sem tudták, van-e szíve, tán csak falvainak felruházott szegényei, tankönyvvel s ruhácskával ellátott aprónépe és a legkövetlenebb környezet, félszázadon át mellette levő egykori nevelője, „Mikolók úr” tudták értékelni.

Mily gyöngéd szeretete lehetett szülei iránt, hogy azoknak minden parancsát ellenkezés nélkül teljesítette meglévő férfikorában és még az 1921-ben, majd 1923-ban tett végrendeletében is meleg hálával emeli ki az ő érdemeiket, végakarataikat. Mikor az akadémia hivatalosan is értesült a hagyatékról, az első becslések szerint 28–30 millió pengős vagyonról (900 millió lei), azonnal rendkívüli igazgatósági ülésen elfogadta az örökséget s minthogy jogunk nem ismeri a római „nyugvó örökség” fogalmát, azt nyomban birtokba is vette. Balogh Jenő főtitkár, volt igazságügyminiszter, példátlan buzgalommal és nemcsak mint egykori nagy igazságügyminiszter és bíró, egyetemi tanár, tehát mint jogi szakember, hanem maga is birtokos, azonnal bejárta a birtokokat, átnézte az ügyvédi, pénzügyi iratokat s intézkedett a vagyonleltár, legkivált az ingatlanok és értékpapírok pontos összeírásá-

iránt. Hiszen Vigyázó Ferenc, aki évtizedekig maga kezelte a birtokokat, nem látta szükségesnek a vagyonelejtést.

A végrendelet nehézségei

Csak hónapok múltán derült ki, hogy a szegény Ferenc gróf nemcsak hogy pörök lavinájával nézett farkasszemre, de alaposan megterhelt vagyona minden gondja, földreform-ügye s óriási kifizetetlen számlái is az örökös Akadémiára szakadtak. Az örökös szerint is nagy terhekre volt kitéve: Vigyázó Ferenc unokahúgát illetve az egész vagyon egynegyed része kötelestárs gyanánt és fellestvéreit, a két Harkányi bárót (akiknek anyja báró Podmaniczky Zsuzsanna, előbbi férje Harkányi volt) pedig az anyai vagyon gyermekérsé, tehát fele. Ferenc gróf ellen rokonai 1926-ban pörököt indítottak, becslést, leltározást is elrendelt a bíróság és ezek költségét is, közel kétszáz ezer pengőt az Akadémiának kellett kifizetnie, mely végre is legkiválóbb jogi szakértők és magasrangú bírák egybehangzó véleménye alapján egységesen kötött. Egyik rokon előbb mindent készpénzben kívánt, a közvélemény hatása alatt, minthogy ily óriási összeg az egész hagyaték eladásából sem lett volna előteremthető, természetben elfogadta a vácratói és tiszaföldvári birtokokat, kastélyt és a pesti Nádor-utcai 4 emeletes bérpalotát, együtt öt millió pengő értékben, de ezenfelül kb. 2 és egy negyed milliót készpénzben is. Hogy ez összeget az Akadémia nem „magylelkűségből” fizette, bizonyítja egy közbejött kúria ítélet, melyben a birtokok u. n. elmaradt haszna iránt indított 240.000 pengő követelésének felét megítélték Bolza grófnőnek, vagyis a régi bírói gyakorlatra támaszkodott örökjogi egyesség így is teljes igazolást nyert.

Az Akadémia a számadásokat évről-évre közli folyóiratában, ahol utolsó fillérig minden bevételt és kiadást megtalál az érdeklődő közönség. Innen merítjük adatainkat, ahol a tudós társaság elnöksége azt is kiemeli, hogy sem az időnként ellenőrzésre felkért akadémikusok, sem az elnökség, beleértve a közben elhunyt nagynevű másodelnököket: Vargha Gyulát és Popovics Sándort, de főképpen a volt főtitkár, Balogh Jenőt és a nemrég elhunyt Berzeviczy elnököt, soha egyetlen fillért sem vettek föl tiszteletdíj vagy készkiadásai, utazásai megítéltései címén. Pedig főleg az utóbb említettek 8 éven át mennyi idegőrlő munkával, gondtal küzdöttek a rendezetlen vagyontömeg ellenőrzésével, adósságainak rendezésével, folyamatos 33 pörnek igazmával.

A végrendeleti vagyon

A földreform által kikézdett, egyre morzsolódó birtokállomány a hagyaték átvételkor 1928 augusztusában, még 24.850 hold volt, de a leadott földek után 21.220-ra apadt, amelynek nagyobb részét nevelésesen csekély, holdanként 18—20 kilo búza-béért még Vigyázók adták bérbe. Az Akadémia ma is kénytelen néhány ily olcsó bérlőt tartani a birtokon. Az alapítók szellemében két külön kezelte vagyon van, külön a Vigyázó Sándor és Ferenc-féle s elkülönítve a Podmaniczky Zsuzsanna-féle, ennek különleges végrendeleti kikötéseivel. A Vigyázó-ág területe 1928-ban 18.000 hold volt, de a földreform után és mert adósságok rendezésére kénytelen volt eladni az Akadémia a hartai állami büntetőintézetnek 2100 holdat, majd Újkécskén is 950 holdat, a mai napon pontosan 14.980 kat. hold területű, részben igen értékes erdőbirtok és szántó. Ehhez járul Abonyban és Rákospalotán a kastély s Pesten a Károly-körút és Rákóczi-út sarkán álló egemeletes családi ház. A földek részben Somogyban, Kaposvár közelében, részben Pestmegyében vannak, így egy tagban 6500 hold Szalkszentmárton határában, 2400 Prónayfalván s Kötönypusztán, kisebb tagok Kalocsa mellett Úszodnál és Rákospalotán.

Gróf Vigyázó Sándorné hagyatékában 2900 hold maradt, melyből adósságok törlesztése végett kisebb sávokat a fővárossal határos rákosi, pestszentlőrinci dűlőkben házhelvek céljára parcellázott az Akadémia és pedig olyan szép eredménnyel, hogy ezek vételárából eddig több mint egy millió 200 ezer pengő be is folyt. De mi volt ez az összeg a több mint 8 millióra rugó készpénzadósságokra? A 950.000 pengőért eladott harta-miklaji, meg az Altruista Bank által megvett újkécskei birtok is csak kis részét fedezte a tömördek adósságnak.

Természetesen e 8 év alatt, mióta a vagyon az Akadémiáé, a jövedelem legnagyobb részét is az adósságok törlesztésére fordították, s amire tulajdonképpen irányult az egész hagyaték: könyvek kiadására, tudományos kutatások elősegítésére, a mai napig összesen még háromnegyed millió sem jutott.

A hagyatékban volt készpénz, továbbá a 800.000 pengőért eladott ékszerek s a kastélyokból összegyűjtött bútorkok, nem-műzeális értékű dísz tárgyak, ruházatok árverésen befolyt ára, mind a hagyatéki terhekre ment. A legtöbb épület el volt hanyagolva, összedüléssel fenyegettek az istállók, cselédlakások. Némelyik birtok mellett új iskolát kellett építeni, a Károly-körúti házat is renoválni, üzlethelyiségeit kiadható állathozni. Az ügyvédek, orvosok, kisebb kereskedők, vállalkozók 10—15 évre visszamenőleg

BUTYKA IMRE

Székfoglaló a Petőfi Társaságban (Odorheui székely nyelvjárás szerint)

„Jöjjetek ki a pálfalvi tetőre,
Ahajt fekszik Butyka Imre megölve,
Várit vötték, mint a foga madárnak,
Butyka Imre udvarheji zsandárnak...”

Butyka Imre elindult a harmaton:
— Sándor Mózsil A vesztődöt akarom!
Zsiván löttél 82-es pajtásom,
a tömlöche rothacc már el, sajnálom! —

Sándor Mózsil búdosik az avarba,
ha ehezik, megszánya a vadalma,
ha szonnyazik, a kús patak kénája,
mindön bokor jószívvel van hézája.

Butyka Imre három napig kereste,
— immá ő is atta vóna felesbel —
buzon nezi a százéves, vén fákot:
ejsza biza falevelnek béállott!

Negyednapra likadt ki a szálbe.
Hát ki horkol, kettő hejett, békibe?
— Kej fe Mózsil, a kezödöt nyucsd ide,
hadd veröm rá a bilincset izibe! —

— Nagy legén vagy Butyka Imre, puskád van!
Puska nélkül jötté vóna utánnam!
Itt a mejem! Gójt belé halálig!
Nehogy esmég elszerezsem Kalárit!

— Sándor Mózsil! Elvetöm a puskámot!
Aj ki vélem, met én veled kiállok!
Bioskít élél! Eggy életüm, halálom:
Kalárlér a boszúmot megállom!

Dobog a föld, porzik a högy kerekön.
Eggy vén holló kucorog a fatetön,
az a tanu, más a földön sönkise,
hogy mőnt a kés Butyka Imre szűvibel!

Sándor Mózsil a sírdombot meghánta,
fenyőfából köröztötött rótt reája.
Nem sajnált eggy Miatyánkot felette.
Magát a nap bús fellebbe temette...

Agyagfalvi Hegyi István

(részben perrel) érvényesítették a gróféktól ki nem fizetett követelésüket s ezek az apró tételek is több mint 2 millióra rugtak. Az Akadémia fizette a még Vigyázó Ferencet terhelő örökösödési illetékeket, miket hosszas levelezéssel, Berzeviczy és Balogh Jenő személyes utánjárásaival minisztertanácsilag sikerült két és fél millió pengőről hétszázötvenre csökkenteni. Ez is irtózatossan nagy pénz volt, mégis elő kellett teremteni.

Természetesen ki kellett fizetni Vigyázó Ferenc szanatóriumai és temetési költségeit, a távoli rokonainak, illetőleg barátainak rendelt hagyományokat, összesen százötven pengőt s évente most is különféle kegyeleti címeken és a minden január hóban tartandó gyászmisék és evangélikus istentiszteletek alapítványaira több mint húsz ezer pengőt. Az örökösök és más adósságok kifizetése csak úgy vált lehetővé, hogy a Nemzeti Banktól és a Kereskedelmi Banktól jelentékeny, összesen másfél millió pengős kölcsönt vett föl az Akadémia, de az utóbbi öt év alatt oly eredményesen tudták már törleszteni a készpénzadósságokat, melynek csak kamatai évi száz ezer pengőre rugtak, hogy az ma már „csak” egy millió körül jár. Erdemes szembeállítani az ismeretelt számokkal a hagyatéki vagyon becselési értékét, mely a földreform végrehajtása s az említett birtokok eladása, illetőleg kötelestársra átengedése előtt bírólaga 28 millió pengőben volt felvéve s ebből 3 és fél millió csak a Károly-körúti és Nádor-utcai ház értéke. Ezzel szemben a tiszta jövedelem pl. 1928 július 29-től, midőn az Akadémia vette birtokba, az év végéig 188.000

pengő volt, tehát a vagyonállagnak még 1 százalékát sem érte el. Sajnos, ez az arány ma sem sokkal javult.

Mit tartott házikézelésben az Akadémia?

Az Akadémia saját kezelésben csak két birtokot tartja, a pompásan jövedelmező bátyai és kőtényi kisebb tagokat, Gerényi gazdasági tanácsos irányításával. Az egész vagyon manapság évente negyedmilió jövedelmez, a jelentős mennyiségű értékpapírok hozadékával együtt. Jelentős folyókiadásokat kell ebből fizetni, a vagyonek kezelői személyzetet s külső cselédséget, iaspánokat ellátni, de állandó teher még az omladozó régi épületek, istállók és cselédházak tartozása, erdősítés, Rákospalotán a múzeum fenntartása, gyászmisék díja, a kalocsai érsek (volt végrendeleti végrehajtó) kezéhez katolikus célokra az egész Vigyázó-ág jövedelmének 10 százaléka, a szalkszentmártoni birtokon iskola fenntartása tanítóval együtt. Hasonlóképp ezekre rug a karácsony táján megszokott szegénysegélyezés több községben s a csabonyi és szalki cselédség, szegény lakosság kis gyerekeinek cipő-én ruhajándék.

Mindezek után fennmaradó jövedelméből törleszti az Akadémia a ráhárult adósságokat s tudományos céljaira legfeljebb évi 100—120.000 pengőt fordíthat.

Múzeumszerűen kezelik a gróf műértékű tárgyait

A végrendeletek megszabják, hogy az ingatlanokat lehetőleg eredeti elhelyezésükben, alakjukban kell fenntartani s a családi kastélyokat és melléképületeit, parkjait bennlakók (t. i. bérlők) teljes kizárásával a legjobb karban kell gondozni, az összes műbecsű ingószágot pedig a rákoskeresztúri kastélyban múzeumszerűleg őriztetni, gróf Vigyázó Sándorné és atyja, Podmaniczky János báró emlékének megőrkítésére.

Az Akadémia sietett is az örökhagyó Vigyázó Ferenc gróf kegyeleti tervének megvalósítására azzal is, hogy édesanyja, illetve most említett nagyatyja életrajzát megíratta a kitűnő genealógussal, a családi levéltárak alapos ismerőjével: Vargha Zoltán tanárral. A végrendeletileg kikötött családtörténeti monográfia harmadik része is készült, Lukinich Imre egyetemi tanár szerkesztésében, 3 nagy kötetre tervezett oklevéltári anyagával, amit a legkülönbözőbb hazai és külföldi levéltárakban gyűjtöttek Lukinich vezetésével a történetkutatók. A családi levéltár különben (melynek egy régi pórkedés miatt jó részét befalazták és csak nemrég tártá föl az Akadémia), kint van Keresztúron a családi emlékmúzeum mellett. A Vigyázó—Podmaniczky Múzeumot éppen tavaly nyáron avatta fel Berzeviczy elnök, mostani utódja: József királyi herceg, tiszteleti és igazgató tag és több akadémikus jelenlétében.

Ebben a múzeumban helyezték el a különböző kastélyban talált bútorkokat s egyéb műbecsű tárgyakat, különösen a Vigyázó Sándor és apja, Antal által évtizedeken át gyűjtött zsebóra-, tálcá-, serleg- és képgyűjteményt, meg régi viseleteket, fegyvereket. A múzeum lelkes őre, Lublóváry György, volt sárosmegyei főjegyző, a legnagyobb készséggel magyaráz, mutatogtat mindent a látogatói engedélyt nyert komoly kutatóknak. A végrendeleti meghagyások kívül az is vezette az Akadémiát e múzeum berendezésével s őrzésével személyzet kinevezésével, hogy általános kultúrális és nemzeti történetkutatói célok szolgálatába állítsa ennek a két régi főúri családnak, a Vigyázónak és a Podmaniczkyknak mindazt a történeti, vagy művészeti becsű emléktárgyat, mely így a rákoskeresztúri kastélyban mintegy a régi magyar nemesi vidéki életmódnak, kúriáink berendezésének fényes mintáját mutatja be.

A történelmünk iránt érdeklődő külföldieket

Hihetetlenül olcsó 10 napos tengeri utazás

Konstantinápolyba

Constanța tengeri kikötő érintésével.

Részvételi díj személyenként mindössze 4.350 Lei

Indulás Oradeáról június 25-én.

Egyéni utlevél szükséges, melyre a vizumot mi szerezzük be. Utlevél beküldésének határideje június 20.

Fenni kirándulással egyidejűleg külön 10 napos constanțai tengeri nyaralást is hirdetünk

személyenként 2.650 lei részvételi díjjal.

Mindkét kirándulásra jelentkezéseket június 15-ig fogadjunk el.

Bővebb felvilágosítással szolgál kiadóhivatalunk.

Sürgős jelentkezést kérünk a korlátozott létszámra való tekintettel

is idevonzza ez a kastély, melynek parkjában a díszes kriptában pihennek a nagylelkű alapítók, akik őseik vagyonát a tudományosság, haladás szolgálatába állították. Nyaranként, Vigyázó Ferenc halálának évfordulóján, az Akadémia elnöke kegyelelel jelölül koszorúját teszi a megfordított címerrel lefödött koporsókra.

A Vigyázó könyvtára az Akadémián

Gróf Vigyázó Ferenc értékes, közel 8000 kötetes könyv- és metszetgyűjteményét az Akadémia beolvastotta a maga százéves, hatalmas hatszáz-ezer kötetes könyvtárába. Míg a Vigyázó-ösök a XVIII. század végétől fogva német és magyar szépirodalmi műveket gyűjtöttek, Sándor gróf csak ritkaságokat, kodexeket, őnyomtatványokat, fia pedig történelmi és jogi könyveket s szórakoztató regényeket szerzett; a Podmaniczky-eredetű gyűjteményben sok evangélikus hitbuzgalmi könyv és kézirat található.

Meg kell végül említenünk a Meszes hegység lábánál levő almászentmihályi 4000 holdas birtok ügyét is. Ezt a jobbára erdőbirtokot kisajátították, az állami elemi iskola most is a régi kastélyban van, melynek bútorait, drága ezüst és arany edényeit még 1918-ban hurcolták szét a falusiak. Arrafelé jártamban egyszer megkérdeztem egy embert, aki tisztelettel tudóan, kalapját levéve szólott az elvadult szántókról, elhagyott kastélyról; elátkozott „senki-kastélyának” mondta. Látott a faluban arany kupát is, mely a grófé volt, Isten nyugosztalja, mert nagyon nagyúr volt, de jó ember is. Valamikor tényleg sokszor megfordult a vadászkastélyban, előkelő külföldi vendégeivel. A gyönyörű antik bútorok, vagyontérfő képek vonzótták-e, vagy a dús vadállomány, vadregényes erdők, havasok-alja, — ki tudja azt már? A külön tényezett nemesebb vadaki is szétszéledtek, elvadultak. A forradalmi idők vandál-öszlönöket ébresztettek az emberekben. Most már híre-pora sincs ennek a szép vadászbirodalomnak, sokezer holdas birtoknak, gazdag kastélynak.

A FÁK IS KÖLTÖK

A zengő nyárfák, hárfahangu hársak: ők is költők, a fák is: költőtársak,

Virrasztanak és vigyáznak az éjben. Vigasztalan virrasztanak — sötétben.

Sorsuk költősors. Hangjuk költő-ének. Figyelj...! most is mély verseket mesélnek.

Versük tele van új hanggal, új színnel... A nyárfa hangja a hársére rimel,

amint a tavaszi szél összefonja. Figyelj, — mit sűg a sötét ciprus lombja?

Versbe kezd — s elakad a cipruság: nem találja a remény ritmusát.

Horváth Imre

Szemet — szeméért...

Elbeszélés

Írta: dr. Schmidt Béla, Targu-Mures

Székelyek között történt, „ott, ahol az a sok fehér virág nyílt” ez az eset, s bánúságtételre ha nem is lehet százával felsorakoztatni személyeket, de a szereplő négy személy még, hál' Isten, jó egészségben s ami a fő, békeségben, boldogan ma is él. Ha kezükbe kerül véletlenül ez az írás, hitet fognak tenni a leírta valóságáról...

Hol történt? Hát a megye székhelyén. Mikor? Jó husz éve. Akkor még a levegőt a puskapor füstje telítette, az öreg Európa testét vérről áztatták. Ebben az időben bizony nem egy csendes családi ház szomorúan nézett ki. Hiányos ajtó, ablak, össze-vissza bútorok, még jó, ha voltak. A házak jórészt katonaság vette igénybe, az emberek összeszorultak, összehúzódtak.

De azért ebben az időben is volt a férj-uraméknak egy-egy kimaradása, egy-egy gondfelejtő este is akadt, az éppen nem ritka borozgatás, tere-tere.

Nagy Péter uraméknak is volt egy szép belsőszéssel bíró házuk a főtéren, melynek az utcára két szobája volt. Nagy Péterék a kapu melletti első szobájukat egy házaspárnak kiadták bérbe, akiket a mozgalmasság élet sodródása vetett városukba.

Nagy Péteréknek két ágyuk volt s ebből az egyiket testvéri szeretettel a lakóknak áldozták fel. A bútorzat egyébként úgy a házigazdánál, mint a lakónál meglehetősen hiányos és összevissza volt. Házigazdát és lakót egymástól egy szárnyas ajtó választotta el csupán, s így bi-

zony kölcsönösen egymás családi társalgásait jól hallották. Tudták egymásról, ki mikor megy el, mikor jön haza, mi történik a másik szobában, mosakodás, evés, stb. Nagy Péter hivatalnok volt, vezető bírósági hivatalnok, aki szerette a baráti társaságot, a kaszinót, az alsót, a névnapot, keresztelőt, esküvőt, ünnepeket; koma-sógora annyi volt, hogy az év minden napjára jutott elmenni valahová. Az italt sem vette meg, de mértékkel használta és soha sem ivott többet a kelleténél a jó borvizes borból, csak annyit, amennyit a rendes esti tizenegy-féltizenkettő óráig csendesen elfogyaszthatott. Békés, boldog családi életet élt, gyermekeit elhelyezve, ki erre, ki arra. Feleségének — a férj-uram szólása szerint — csak az az egy hibája volt, hogy annyi évek után sem szokta meg a sűrű esti házonkívüli borozgatásokat. Minden alkalommal volt mondani-valója, ha nem is éppen zokszóval, de némi erősebb keserűséggel, de hát ezen ugye nem kell fennakadni? A zsörtölődés emelkedettebb szint és erőt csak akkor kapott, — de hál' Istennek, ez aztán igazán ritka eseményszámba ment, — ha az esti hazatérés ideje éjfél utánra esett. Más semmi sem zavarta a családi élet békés és teljes menetét.

A lakóról nem sokat tudtak. Csendes emberek voltak, bár a férfi hangját talán ritkán, de annál erősebben hallották a háziak, no de a házastársa sem volt éppen szelid, angyali természetű teremtes.

A házigazdái és a lakók között teljes volt

A SZERENCSE

kopogtat az ajtaján!

Közeledik az Állami Sorsjáték utolsó nagy húzása!

Minden kedves álma megvalósul a sorsjegy által, amely vagyont hoz. Nézz meg sorsjegye számát. Esélye teljesen azonos minden más sorsjeggyel. Minden sorsjegy megnyerheti a milliókat. Elegendő egy szerencsés pillanat, hogy mindenütt hallja, hogy mindenütt lássa szerencsés számát.

39.025 NYEREMÉNY
203.845.024 lei
értékben

2 nyeremény egyenként
6.000.000 lei értékben
2 nyeremény egyenként
2.000.000 lei értékben
16 nyeremény egyenként
1.000.000 lei értékben

A 20 nagy milliomos közé Önt is választhatja a szerencse. Egyetlen feltétellel szükséges okvetlenül: hogy zsebében legyen sorsjegye a 4. osztály számára.

Junius 15. a szerencse osztálya, A MILLIÓK ESŐJE

Junius 15. a szerencse ünnepének a napja. Nyujtsa ki kezét a szerencse felé és fogja meg!

Sorsjegy vagyont jelent. Vásároljon időjében sorsjegyeket.

Az ÁLLAMI
SORSJÁTÉK

Menjen a sorsjegy áruháza és kérjen megosztott sorsjegyeket.

a béke és megértés. „Kölcsönös segélynyújtás” volt az a kedves kapocs, mely az ismeretséget barátságosan ápolta.

De váratlan dolgok is történnek. Nagy Péter uram egy izben váratlanul és szokatlanul jó későn, éjfél után kerül haza és ami a legfontosabb, az itál rendes mértékét is kissé túllépte. Nagyon természetes, hogy Nagy Péternek ennek megfelelően nyomtatékosan emelkedettebb szavakkal illette férjét — de hát a vihar az alvásrészlettel megszűnik. Ebben a pillanatban a szomszéd szobában úgy látszik a „lakó” úr érkezik haza s amennyiben az ajtón keresztül a gondolat-szem elképzelheti a mozgások és zajok természetéből, a lakó a mértékkel felül jóval használta a szülő nedvét. Itt már a lakó neje is egy jóval magasabb hangnemen és cifrázott beszéddel tisztelte meg urát. Világos, hogy ez jól áthangzott a szobába, a házigazdákhoz, ahol Nagy Péternek élvezte a szájaizének teljesen megfelelő, hangos, oktató szemrehányást.

A lakóné mind szenvedélyesebben zúdította szavainak pergő áráját urára, s mind élesebb lett annak színezete. Péternek, kit egyébként Málinak kereszteltek meg, oldalbábkve urát, így szól, éreztetve a figyelmeztetés jelentőségét is:

— Hallod-e Péter?

A lakóknál a szenvedélyes kifakadás egy pillanatra megtorpant, miközben egy hatalmas csattanás és éles sikoly lett hallhatóvá. Péter és Málí mindketten feszülten figyeltek az eseményeket, az álom is elröppent szemükből s most Péter uram legyinti gyöngéden hites nejét oldalba és szóla imígyen elégtételt éreztetve:

— Hát te ezt hallod-e, Málí?

... Es nagy csend volt rá a válasz...

... Majd csendes, mindent elsimító álom borult a két szoba lakóira.

Az idegesek rövid életük!

Észrevette-e Ön már sajátmagán az idegkimerülés alatt felsorolt tüneteit:

Ingerlékeny, leverit, tagjai reszketnek, nyugtalan, szívdobogása van, gyakran szédül, félelem érzete van, álmatlan, nyugtalan álmái vannak, egyes testrészeken érzéketlen, ijedős, túlzott érzékenység zajok, szagok iránt. Kábitó szerek utáni vágyódása, mint dohány alkohol, tea, kávé; szemidegek rebbenése, vértudulás, hangulatosság, emlékezése meggyöngyül, beszédzavarai vannak.

Amennyiben fentiek közül valamelyik is, mint az idegesség tünetei fellépnek, úgy az Ön idegei komolyan meggyengültek és megerősítésre szorulnak.

Ne hagyja így tovább fejlődni a dolgokat, mert igen könnyen komoly zavarok léphetnek fel az agy működésére, a test gyors hanyatlására, amelyeknek következménye a korai halál.

Függetlenül attól, hogy ideggyengeségének mi az oka, felkérem Önt, szíveskedjék engem sorával felkeresni, mert készséggel tudok Önnek teljesen díjtalanul és portómentesen egy egyszerű metódust ajánlani, amely Önnek egy örövendetes meglepetést fog okozni. Ön bizonyára már sok pénzt áldozott különböző szerekre, amellyel legfeljebb egy átmeneti javulást ért el. Biztosíthatom arról, hogy én a helyes módszert ismerem, hogy ideggyengesége gyógyulást nyerjen.

Ezen módszer egyben visszaadja Önnek életkedvét, a munkakedvét és az ahhoz szükséges erőt, egyesek azt írják nekem, hogy úgy érzik magukat, mint akik ujjaszültek volna.

Mindent orvosi megfigyelések is igazolják.

Önnek csak egy postalevelezésbe kerül és ennek ellenében küldök Önnek teljesen díjtalanul egy könyvet.

Amennyiben nem tudna azonnal írni, úgy őrizze jól meg ezen hirdetését.

Levelek ide irányítandók.

ERNST PASTERNAK
Berlin SO

Michaelkirchplatz 15. Abt. 738.

A román gyümölcskivitel kérdése

Magyarország már eddig is több vagon cseresznyét és zöldborsót vitt ki külföldre. Azt hiszik, hogy az idén jóval nagyobb gyümölcsmennyiségeket exportálnak, mint tavaly.

Nálunk is van gyümölcs. A csaranebesi cseresznye, a banati korai fozelékék bármikor felvehetik a versenyt a magyarországi hasonló törmenyekkel. Azonkívül az ország keleti részében, különösen Bucovinában jelentős gyümölcs- és fozeléktermelés folyik. *Felteszünk van, de piacaink hiányzanak.*

Eddig a gyümölcselhelyezés legfontosabb piaca számunkra Lengyelország volt, ahonnan főleg egyes iparcikkeket hoztunk be és a számlát gyümölcskivittel egyenlítettük ki.

Sehol sem tudtunk olyan jó árakat elérni a romániai gyümölcsért, mint Lengyelországgal. Lengyelországgal ma semmiféle kereskedelmi szerződésünk nincs és egyelőre a lengyelek nem hajlandók ily irányú tárgyalásokat megindítani. avval az indoklással, hogy először saját devizanehezégeiket kell rendezniük, csak azután lehet újabb tárgyalásokat megindítani.

Ezek után valószínű, hogy elvesztettük az egyedüli piacot, ahol eddig gyümölcsfeleslegünk elhelyezést talált.

A rend kedvéért hozzátesszük, hogy az eddig érvényben volt román—lengyel kereskedelmi megállapodást mi mondtuk fel.

Mennyi búzafeleslegre számíthatunk?

A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint az idén búzából 462.000 hektárral kevesebbet vetettek be, mint tavaly. Az idei búzával bevetett terület körülbelül 208.000 hektárral kisebb, mint az utolsó 5 év átlaga. Mindazonáltal a minisztériumban az a vélemény alakult ki, hogy ennek ellenére a jobb termésátlag folytán ugyanannyi buza felett fogunk rendelkezni, mint tavaly, ugyanis különösen a Banatban és az ország nyugati vidékein egészen elsőrangú termésre van kilátás. Ezek után azt reméli a minisztérium, hogy az idén újból 25.000 vagon búzafelesleg marad a kivitel számára.

Megnyilt Remeten

a Bihari Svájcban a

Szikszay és Fónagy Pensió

villanyvilágítás, telefon, strandfürdő, tennispálya, állandó orvos. — Vasutalomás Valea Iadului. — Minden vonatnál sínautó

Érdekes hírek

A világ legegészségesebb emberének halála. Az indiai Lotolim foibusan 105 éves korában meghalt Joan P. Alves földbirtokos, akit a világ legegészségesebb emberének tartottak. Hosszu életében csak egyetlenegyszer állott orvosi kezelésben, amidőn 45 évvel ezelőtt egy párduc összemarcangolta a karját. Még 100 éves korában is személyesen vezette gazdaságát. Halálát 90 éves övegye és rengeteg gyermeke gyászolja, akik közül a legifjabb 49 éves.

A világ legfélelmetesebb uszó erődje. Londonból jelentik: A világ legfélelmetesebb uszó erődje a Japán által tervezett 55.000 tonnás óriási csatahajó lesz, amelynek tűzértsége mellett el fog törpülni minden, amit a tenger hullámai valaha vittek. Három hatalmas páncéltoronyban kilenc darab 21 hüvelykes ágyút szerelnek fel, ezenkívül számos 42, 38 és 32 centiméteres ágyúja és 24 légi elhárító gyorstüzéldágyúja lesz. Fegyverzete számos óriási torpedóloki és bombavető repülőgépet egészíti ki, amelyek a hajón szállított leereszthető és összehajtható uszó repülőterekről fognak fel- és leszállni.

A kecske kirug — 200.000.000 dollár értékű vagyon elpusztult. A „London and Globe” nagy angol biztosító társaság most ünnepli fennállásának századik évét s a kiadott ünnepi irásban megemlékezik a legnagyobb tűzvészről, amely e száz esztendő krónikájában szerepel s amely nem kevesebb, mint három és félmillió dollárjába került a biztosító társaságnak. Az 1871. évi híres csikágói tűzvész volt ez, amelynek során a város háromnegyed része leégett. Ma, 1936-ban furcsa olvasni ennek az emlékezetes tűzvésznek a történetét. Egy kecske felrugta istállója lámpáját, az istálló kigyulladt s a lángok hamarosan átterjedtek az egész városra, amely akkor még majdnem csupa faépülethöz állott. Kétszázmillió dollár értékű vagyon pusztult el ekkor néhány óra alatt.

A szappanfogyasztás országok szerint

A bucuresti *Prezentul* érdekes összeállítást közöl, amelyben kimutatja, hogy az egyes országokban egy lakóra mekkora szappanfogyasztás jut. Ezen kimutatás szerint évente és lakónként Német-Alföldön 26 kg. szappan, az Egyesült Államokra 22 kg., Dániára 21 kg., Belgiumra 20 kg., Angliára 18. Franciaországra 18, Németországra 15, Ausztriára 10, Szovjet-Oroszországra 7, Lengyelországra 3, Jugoszláviára 2, Kínára pedig 1,5 kilogramm jut. A sort Románia fejezi be, ahol egy lakos átlagban évenként csupán 80 deka szappant fogyaszt.

Dr Bernády György javaslata a kisebbségek részére engedélyezett iparos és kereskedő tanonciskolák tárgyában

Tárgu-Mureş. Saját tud. A Magyar Párt péntek délutáni intézőbizottsági ülésén dr. Bernády György sürgős javaslatot tett az új ipartörvényben a kisebbségek részére engedélyezett iparos- és kereskedő-tanonciskolák létesítésének tárgyában. E szaktanfolyamok felállítását úgy javasolta dr. Bernády, hogy azokat az egyes vallásfelekezetek, mint iskolafenntartók létesítsék és tartanak fenn s már szeptemberben kezdenék meg tanéveiket. Ezért az egyes felekezetek vezetőit, illetve megbízottait közös értekezletre sürgősen összehívni kérte, hogy az egyes városokban a legnépesebb felekezetek között időben megszervezhessék az iparostanonc-szaktanfolyamokat, melyek fenntartásához a kereskedő- és iparostársadalom támogatása is járulna.

Hönig
Frigyes
HARANG-ONTODE
Arad,
Str. Barilla 10-24.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

Arannyal bélelte ki bakkancsát egy bányamunkás

Satumare. Saját tud. A batamarei állami vegyelmelőzőben csak többszörösen kipróbált munkásokat foglalkoztatna. Breban Emanuel az aranytisztításnál dolgozott s *mine hitelezői szorongatták, hozzányúlt az állami kincshez s egy jókora darabbal kibélelte a cipőjét.* Az arany tiszta állapotban puha, nyújtható s Breban közel negyedikét lapított el s helyezte el a bakkancsának a talpa alatt.

Főnökének: Waldner Zoltán mérnöknek feltűnt a munkás viselkedése, megmotozta, de nem találtak nála semmi gyanúsat. A bakkancs tűzje között azonban ott maradt egy kis darab arany s az a korán örvendő Brebant elárulta. A *satumarei törvényszék most harminc napi fogságra ítélte a munkást, aki állását is örökre elvesztette.*

* **Immaculata-intézet** (Oradea, Str. Alexandri 17.), nyilvánossági joggal bíró magyar tanfelügyelő, 4 osztályú elemi leányiskolájába, 4 osztályú leánygimnáziumába és az övönöképző V., VII. osztályába bejáró- és bennlakó növendéket felvesszünk a jövő tanévre. A gimnázium I. osztályába a felvétel június 20-án reggel 8 órakor kezdődik. Tájékoztatót kívánatra szívesen küld az igazgatóság.

SPORT

Nem kapott beutazási engedélyt a Bocskai

Az MLSz döntése után a Hungária fővárosi vendéglátó is elmarad

Budapestről jelentik: A Hungária csapatának június 14-re Bucurestibe, a Bocskainak Timisoarára volt leköötött mérkőzése. Mindkettőt szabályszerűen bejelentették. Most a Magyar Labdarúgószövetséget a román szövetség arról értesítette, hogy a Hungária bucuresti mérkőzésére megadták az engedélyt, de a Bocskai timisoarai szereplésére nem. A Bocskai ezért a megkülönböztető bánásmódot az OTT-hoz és az MLSz-hez fordult orvoslásért. A Magyar Labdarúgó Szövetség azon a véleményen van, hogy vagy mind a két csapat megkapja az engedélyt és akkor elutaznak, vagy egyik sem szerepel.

Rangadó Oradeán

CAO—Crisana a Károly-pályán

Vasárnap délután 5 órai kezdettel a helyi rangadó kerül sorra Oradeán. A két rivális: a CAO és a Crisana csapatok össze. A zöld-fehéreknek a legutóbb sikerült győzniök a Crisana felett s a Soroksár ellen is nagyszerű formát árukt el. A Crisana viszont revansot akar venni többszöri legyőzójén. A mérkőzés iránt, amelyet Vuia főhadnagy vezet, nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Győzött a Szeged FC Finnországban. Helsinkiből jelentik: A Szeged FC finnországi turnéja során az FC Pampere csapatát 8:0 (5:0) arányban győzte le.

Döntetlenül végzett a Budafok a lett bajnokcsapattal. Rigából jelentik: A Budafok portyacsapata pénteken az SK Klenner lett bajnokcsapattal szemben 5:5 (3:3) arányban végzett. Ugyancsak a Budafok a Hakoah csapatot 2:1 (1:1) arányban legyőzte.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Vasárnap délután 3 órakor: **Maricza grófnő.** (Olcsó helyárakkal.) — Délután 6 órakor: **A néma levele.** — Este 9 órakor: **Mese a Grand Hotelben** Hétfő délután 3 órakor: **A cigány.** (Olcsó helyárakkal.) — Délután 6 órakor: **Eva.** (Lehár Ferenc nagyoperettje.) — Este 9 órakor: **Urilány.** Kedd délután 5 órakor: **Érettségi.** (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: **Urilány.** (Másodszor.)

Szerda este 6 órakor: **Csárdaskirálynő.** (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: **Hajduk hadnagya.**

Csütörtök délután 5 órakor: **Tatárjárás.** (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: **A néma levele.** (Ebben az évadban utoljára.)

Péntek délután 5 órakor: **Méltóságos asszony.** (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: **Artatlan a feleségem.** (Adorján András és Harmath Imre nagyszerű új operettje.)

Szombat délután 3 órakor: **Enekes madár.** (Gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt olcsó helyárakkal.) — Délután 6 órakor: **Három ember a hóban.** (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: **Artatlan a feleségem.**

— **Urilány.** Zilahy Lajosnak, aki legválasztottosabb, legelőkelőbb és ugyanakkor legmodernebb képviselője a mai magyar színi irodalomnak, legújabb és legsikerültebb darabja az Urilány. A budapesti 150-ik előadás után a szerző vezetése mellett most próbálják Londonban és megvették a legnagyobb európai és amerikai színházak számára is. Izzig-vérig modern és mai darab az Urilány, amely kényes témáját biztos kézzel, ellenállhatatlan humorról, elragadó mese keretében dolgozza fel. Jobbnál-jobb szerepeit nálunk Fényes Aliz, Kovács György, Harmath Jolán, Tompa Sándor, Coppán Flóri, Benese Ilona, Csóka József és Nagy István vitték olyan sikerre mindent, ahol eddig előadták, hogy az Urilány sikere egyenrangú volt a Néma leventével. A gyönyörű kiállítású darabot Kádár Imre rendezte.

Főtisztelendő Plébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni, szívesen felajánlom szolgálataimat. Megkeresésre saját költségemen a helyszínre utazom és ott helyben elkészítem költségvetésemet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti összeköttetésem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb megelégedésre dolgozhattam. Legyen szabad például megemlíteni, hogy a baia-spriei gyönyörű templom renoválásánál dr. C. Zumbel Lajos plébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel:

BALINT DANIEL

építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2. Telefon: 43.

Primăria Municipiului Oradea.

„Serv. Financiar“.

No. 11942—1936.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință publicului contribuabil, că Municipiul Oradea, a început stabilirea impunerilor cu taxe și impozite comunale, lucrări ce vor fi executate de către Comisiunile repartizate după sectoare, după cum urmează, lucrând în fiecare zi dela orele 16 (4 d. m.)

COMISIA I. (Parter No. 3.)

9. Iunie 1936. Str. I. Ghica dela No. 18 până la No. 30 și N. Jiga dela No. 2, până la No. 56.
10. " " Str. N. Jiga dela 1 până la No. 51-a, Ofelinatului, P. Carmen Silva
11. " " Pr. Mihai, Poincare, I. Creangă, Piața Creangă.
12. " " Str. Wilson dela No. 2, până la 98 și dela 1 până la 19-c.
13. " " Str. Wilson dela No. 21, până la No. 99.

COMISIA II. (Parter No. 19.)

9. Iunie 1936. Str. Tribunalului, Dr. Pop Coriolan, Schubert, Gh. Dima, Starovesky.
10. " " Str. M. Cristea, Ady Andrei, Pasteur no. fără soți până la 51.
11. " " Str. Pasteur dela No. 53 și nr. cu soți.
12. " " Str. Delavrancea.
13. " " Str. Luncei, Slavici, Sihleanu, Dr. Grosz Fr., Dr. Koch, Marinescu, Levadiți Soarelu.

COMISIA III. (Parter No. 29.)

9. Iunie 1936. Str. Măcelariilor, Hilaria fără soți.
10. " " Hilaria cu soți, Scurtă, Deleanu, Lungă, Luncei.
11. " " Densușianu, T. Vladimirescu dela No. 1 până la 21.
12. " " Vladimirescu cu soți și dela 23 până la 35.
13. " " D. Cantemir cu soți și fără soți.

COMISIA IV. (Parter No. 15.)

9. Iunie 1936. Porumbelului, Lebedei fără soți.
10. " " Lebedei cu soți.
11. " " Bucovina fără soți.
12. " " Bucovina cu soți.
13. " " Fluerașului, Pătărnicilor, Ispirescu și Șoimilor.

COMISIA V. (Parter No. 1.)

9. Iunie 1936. Făgărașului, Dr. I. Rațiu, V. Ureche și Vaporului.
10. " " Tepeș Vodă, Racoviță, Károly Irén, Tolstói, Turnătorilor, Copernic, Sabinelor, Pr. Nicolae, Triumfului, Vascau.
11. " " Dr. Lascu, Gala Galaction, Costa Foru, Clemenceau, Tecla Nicolae, I. Găvănescu, Independența, cu nrii fără soți p. la 25 inclusiv.
12. " " Independența cu nrii fără soți dela 25 în sus și cu nrii cu soți, N. Bălan, Brandului, Apateului Román și Plugariilor, G. Asachi, Alexandru cel Bun, Dr. Bozoky, Nojoridului.
13. " " C. Victoriei cu nrii fără soți până la No. 79 inclusiv.

COMISIA VI. (Parter No. 2.)

9. Iunie 1936. Str. Sălcămiilor, Aleșdului, Dr. Arago, H. Bergson, Aureliu, Tileagdului, N. Costeanu, Neptun, Bănulescu, Băjenariu, Zombrilor, August, Prundului, Fântânelor.
10. " " Juvara, Săcădatului, H. Papin, Ep. Radu, Dr. Istrate, P. Rareș, Vaida Voivod.
11. " " E. Radulescu, Rosetti, Xenopol, Aleea Pr. Elena.
12. " " Parc. A. Iulia, Florilor, Strămbă, Crucii, Cassini, Cantonului, Codriilor.
13. " " Oltenia, Dealului.

Aprohiedetése

Aprohiedetése dija azavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb aprohiedetés ára 20 lei. (Az állástkeresőknek 23 százalékos kedvezmény). Cím a kiadóban 10 lei.

Adás-vétel

Veszek földmérő műszereket: busolát, transportőrt, acélszalagot, százastkörzőt. Cím a kiadóban

Eladó

egy nagy fehér cserép-kályha. Oradea, Bul. Bucureștilor No. 3.

Eladó

44 éve fennálló hangszerület, forgalmas utcán Oradeán, Strada Episcopul Radu No. 11. Pálffyánál.

Eladó

egy hangverseny zongora. Oradea, Str. Brătianu 27.

Gyermekbútor és egy pár törpe papagái eladó. Oradea, Str. Nic. Zsiga 52.

Gyermekkosci jókarban levő, nikkelezett, eladó. Lobotka, Oradea, Str. Sinaia 25. (Nílvesz-telep, állomás mögött.)

Eladó

egy 4 lóerős motor cséplővel N. Karácsony Sándor Săstire, jud. Bihor.

Alkalmazás

Gyermekszertő leányt, aki takarítás-hoz is ért, július 1-re felveszek. Sándor János, Oradea, Str. Pa-porgescu 6.

Mindenes szakácsnőt jó bizonyítvánnyal felveszek. Oradea, Strada Dimitrie Cantemir 57.

LAPÁRUSÍTÁSA emberek magas százalékával felvételnek. Jelenkezés a kiadóhivatalban.

Lakás

Két szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnalra vagy aug. 1-re kiadó. Parcul Alba-Iulia 6. Oradea.

Kiadó

egy utcai komfortos egy szobás, fürdő szobás lakás. Oradea, Str. Paul Chinez 16-a. Gázgyár helyén.

Kiadó

2 szoba-konyhas lakás június 1-re. Női szövet és selyemruhák eladók. Ugyanott több méter rézes- fűzőnyruának is megfelel. eladó. Oradea, Str. Ioan Ciordas No. 38.

Azonnal kiadó - egyszobás lakás mellékhelyiségekkel. Oradea, Tache Ionescu 41.

Kiadó

szoba, konyha, speiz. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55.

Bútorozott

szoba jún. 1-től kiadó. Oradea, Str. Moldova No. 18.

Kiadó

két és három szobás lakás augusztus 1-re Oradea, Str. Duca 15.

Különféle

Rövid

keresztúros zongora berbeadó. Oradea, Str. Nic. Jiga 28.

Óltárképeket, kétoldalas lobogóképeket, stációképeket, vászonra festve, művészi kivitelben szállít, templomokat ujjafest és aranyoz, Herling István ak. festő, Sírja, Jud. Arad.

Magános

urinőhöz lakótársnőnek ajánlkozik tisztviselő. Címeket a kiadóba.

Szalámi

tordai 10 deka 11 lei. Făgărași, Herz, sibiu salámi gyári árban. Arany Corona 10 deka 6 lei. Valódi banati trapista sajt „Martin” egy negyed kg. 14 lei. Ementhali sajt a la schweizeri 10 deka 8 lei. Liptói turó egy negyed kg. 12 lei. Valódi Lica liptói turó 10 deka 6 lei. Kápolonyi-teavaj egy negyed kg. 15 lei. Kis és nagy doboz Robert-szardínia, kirándulóknak mindenféle hal- és huskonzervek érkeztek.

Aszódinál, Sas-palota

Uj könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ára 50 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunknál.